

OPETUSSUUNNITELMA 2016, YLEINEN OSA (LOPS2016, syksyllä 2016 tai sen jälkeen lukio-opinnot aloittaneille)

1. LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ, ARVOPERUSTA JA TOIMINTAKULTTUURI
2. LUOKATON, KURSSIMUOTOINEN LUKIO
3. KURSSIEN ARVIOINTI
4. OPPIAINEEN OPPIMÄÄRÄN ARVIOINTI (PÄÄTTÖARVOSANA)
5. LUKION OPPIMÄÄRÄN SUORITUS

6. KERTAUSKURSSIT
7. PRELIMINÄÄRIT
8. SUULLISET KUULUSTELUT (ABI-valmennus)
9. LUKIODIPLOMIT
10. YLIOPPILASTUTKINTO

11. OHJAUSUUNNITELMA
12. OPISKELUYMPÄRISTÖT JA –MENETELMÄT

13. AIHEKOKONAISUUKSIA
  - 13.1. Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu
  - 13.2. Teknologia ja yhteiskunta
  - 13.3. Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjäyys ja työelämä
  - 13.4. Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys
  - 13.5. Monilukutaito ja mediat
  - 13.6. Hyvinvointi ja turvallisuus

14. EHEYTTÄVÄT OPINNOT
  - 14.1. Teemaopinnot
  - 14.2. Taiteiden väliset opinnot
  - 14.3. Taidelinja
  - 14.4. Tiedeopinnot

15. OPISKELUHUOLTO
16. KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ
17. OPISKELIJAN TUKIVERKOSTO
18. OPINTOJEN RAHOITUS
19. TUNTIJAKO
20. OPPIAINEIDEN LYHENTEET

Arkadian yhteislyseon järjestyssäännöt

1. LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ, ARVOPERUSTA JA TOIMINTAKULTTUURI

1.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukioaikana opiskelija kartuttaa olennaista ihmistä, kulttuureja, luontoa ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Lukio-opetus harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään ja työhön.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan ja elinikäiseen oppimiseen.

1.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu suomalaiselle sivistysperinteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsimällä. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin, kuten Lapsen oikeuksien sopimukseen.

Lukio-opetus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä hyvinvointia ja demokratiaa. Lukio-opetus on opiskelijoita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus

kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävästä elämäntavasta ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kehitystavoitteiden suunnassa.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa monista kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnustaa yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä harjaantua yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Opetussuunnitelmassa arvoperustaa konkretisoidaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoimisessa. Lukion arvoperustaa syventävät näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut aihekokonaisuudet, jotka ovat arvokannanottoja ajankohtaisiin kasvatukseen- ja koulutushaasteisiin.

1.3. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Opetussuunnitelman perusteet korostavat toimintakulttuuria, joka edistää kestävästä hyvinvointia ja osallisuutta sekä on avoin monimuotoiselle vuorovaikutukselle ja maailmassa tapahtuville muutoksille. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä lukion koko henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan opetussuunnitelmassa.

Opetussuunnitelman perusteiden lähtökohtana ovat seuraavat toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat teemat.

Oppiva yhteisö

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Sen rakentuminen edellyttää dialogisuutta ja pedagogista johtajuutta. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Jaksojen temaattinen toteutus voi luoda edellytyksiä opetuksen eheyttämiselle. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijoiden omaa toimijuutta, kehitystä ja oppimista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa

tulevaisuuden taidoille ja elinikäiselle oppimiselle. Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä kotien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden sekä työ- ja yritys-elämän kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijoita ohjataan toimimaan myös verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijoiden kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Koulutuksen järjestäjä edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja luo heille monipuolisia mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen päätöksentekoon ja toimintatapojen kehittämiseen. Heitä rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Opiskelijoita kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan kautta. Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisten toimintatapojen ja ryhmänohjauksen merkitys korostuvat lukio-opintojen aloitusvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Oppivassa yhteisössä edistetään kestäväää elämäntapaa ja hyvän tulevaisuuden edellytyksiä. Opiskelijoita rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävään tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiiriin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea ottaen huomioon heidän moninaisuutensa ja erityistarpeensa. Toiminnassa edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia eikä syrjintää hyväksytään vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan. Opiskelijoita kannustetaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista edistävään sekä liikunnalliseen elämäntapaan. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielistä, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

Yhteistyö ammatillisen ja muiden oppilaitosten kanssa

Ammatillisen tutkinnon opiskelevat voivat suorittaa lukio-opintoja ylioppilastutkintoa varten Arkadian yhteislyseossa 3- 4 vuoden aikana. Yhteistyötä korkeamman koulutuksen tahojen kanssa kehitetään resurssien mukaan.

2. LUOKATON, KURSSIMUOTOINEN LUKIO

2.1. Lukiomme tavoite

Lukiomme tehtävänä on yleisen lukiolain mukaisesti toimia yleissivistävänä, ylioppilastutkintoon johtavana ja jatko-opintoihin valmentavana lukiona. Tavoitteenamme on kasvattaa tasapainoisia, yhteiskunnan eri alueilla toimimaan pystyviä kansalaisia, jotka ovat kotonaan niin omassa maassa kuin kansainvälisissäkin kulttuureissa ja jotka ovat kypsiä ottamaan luovasti vastaan suuriakin muutoksia elämänsä varrella.

2.2. Opiskelijakohtainen opintosuunnitelma

Luokattomuus sinänsä merkitsee opetuksen joustavaa eriytymistä ja johtaa yksilöllisyyden korostumiseen. Jokainen opiskelija voi muodostaa omalla tavallaan painotetun opintosuunnitelman lukiomme kurssien tarjonnasta. Hän valitsee kurssiaan omien taipumustensa, kiinnostuksensa ja mahdollisesti tulevan koulutus- ja ammattialansa mukaan. Tähän valitsemiseen hän saa lukiosta opintojen ohjausta.

Tämä kaikki vaatii opiskelijoilta aiempaa suurempaa aktiivisuutta, valmiutta työntekoon, ennakkoluulottomuutta ja muiden huomioonottamista. Opettajat puolestaan pyrkivät tarjoamaan opiskelijoille kannustavan ja virikkeellisen oppimisympäristön. Luokattoman lukion myönteisiin puoliin lasketaan opintojen keskeyttämisen vähentyminen sekä oppimistulosten parantuminen. Opiskelumotivaatio on kasvanut opiskelijoiden saatua tehdä itse omat valintansa.

2.3. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus

Oppimisvaikeudet tulevat esiin esimerkiksi lukemisen, kirjoittamisen, puhumisen, kuulemisen, päättelyn tai matematiikan taitojen omaksumisessa ja käyttämisessä. Oppimistilanteet ja kokeet järjestetään niin, että opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Työskentelyn ja kokeiden aikana opiskelijalle tulee antaa lisäaikaa, mahdollisuus erilaisten apuneuvojen käyttöön, laatia mahdollisuuksien mukaan yksilölliset koe- ja oppimistehtävät, järjestää suullinen koe tai antaa mahdollisuus täydentää kirjallista koetta suullisesti sekä järjestää muuta tarvittavaa tukea. Näitä erityisvaatimuksia on tarkasteltu myös ohjaustyön ja opiskelijahuollon suunnitelmissa.

2.4. Lukion suoritus aika

Päättötodistus saadaan yleisimmin kolmessa vuodessa, ääri rajojen ollessa kahdesta neljään vuoteen.

Jokainen opiskelija suunnittelee oman opiskelurytminsä itselleen sopivaksi. Opiskelu aikaan voivat vaikuttaa monet seikat, esim. suoritettavien kurssin määrä, kyky suorittaa kurssija nopeasti ja runsaasti itsenäistä työtä tehden tai se, onko opiskelijalla paljon koulun ulkopuolisia harrastuksia tai käykö hän työssä opiskelun ohessa.

Seuraavasta taulukosta voit suunnitella ja tarkistaa, kuinka monta kurssia sinun pitää vuosittain opiskella, jotta vähintään 75 kurssia tulisi täyteen. Jotta ryhmänohjaaja ja opintojen ohjaaja pystyisivät seuraamaan opiskelujesi etenemistä, sinun tulee ilmoittaa tavallisesta poikkeavasta opintosuunnitelmasta, esim. neljän vuoden ohjelmasta, heille.

	1.v.	2.v.	3.v.	4.v.
2 vuotta	45	30	-	-
2,5 vuotta	40	35	-	-
3 vuotta	30	30	15	-
3,5 vuotta	28	28	19	-
4 vuotta	20	20	20	15

2.5. Jaksotus

Lukuvuosi jaetaan lukiossamme viiteen jaksoon, joista jokainen päättyy koeviikkoon. Lukujärjestys siis vaihtuu joka jaksossa.

2.6. Kurssimuotoisuus

Luokattomassa lukiossa opiskelija ei siirry vanhaan tapaan luokalta toiselle, vaan hän kerää eri aineiden kursseja (yksi kurssi sisältää 18 oppituntia, 1 oppitunti on 75 minuuttia). Saadakseen lukion päättötodistuksen on kursseja oltava suoritettuna tarvittava määrä eli 75. Näin ollen luokalle jäämisiä ei tapahdu. Sen sijaan lukion suorittamiseen käytetty aika saattaa vaihdella.

2.7. Pakolliset, syventävät ja soveltavat kurssit

Lukion kurssit jaetaan kaikille pakollisiin kursseihin, joita valitaan 47 kurssia (lyhyen matematiikan lukijat) tai 51 kurssia (pitkän matematiikan lukijat), syventäviin kursseihin, joita valitaan vähintään 10 kurssia ja soveltaviin kursseihin. Yhteensä kursseja on oltava vähintään 75. Ylärajaa ei ole.

Soveltaviin kursseihin voidaan sisällyttää oppilaitosten keskinäisten sopimusten perusteella muidenkin oppilaitosten kursseja. Oppilaitosten kesken sovitaan, millaiset kurssit hyväksytään lukion kursseiksi.

2.8. Kurssitarjotin

Lukuvuoden suunnittelua varten opiskelijoille annetaan kurssitarjotin, johon hän voi suunnitella vuoden kurssit. Kurssitarjottimesta ilmenevät kaikki ne kurssit, joita tarjotaan lukuvuoden aikana sekä se, mihin aikaan kursseja on tarjolla.

Huom. Opintoja suunnitellessasi on tärkeää, että kuljetat lukion opiskelusuunnitelmia ja tulevaisuuden urasuunnitelmia käsikädessä. Yo-kirjoitusten suunnittelu ja lukiokurssien valinta ovat erittäin tiukassa yhteydessä toisiinsa, joten on syytä suunnitella molempia yhdessä heti lukion alusta lähtien.

2.9. Kursseille ilmoittautuminen

Kursseille ilmoittautumisesta annetaan ohjeet erikseen. Lukujärjestyksiä suunniteltaessa on hyvä huomioida, että aina ei välttämättä mahdu haluamalleen kurssille, joten on valmistauduttava tekemään pieniä tai isompiakin muutoksia suunnitelmiin.

2.10. Kurssien suoritusjärjestys

Kurssikuvauksista käy ilmi, mikäli jotkut kurssit on suoritettava tietyssä järjestyksessä. Tarkemmat suoritusjärjestykset löytyvät luvusta 'kurssien kuvaukset'.

2.11. Koeviikko

Jokainen jakso päättyy koeviikkoon. Kokeet pidetään aamupäivällä, ja iltapäivä on varattu seuraavan päivän kokeeseen valmistautumiseen opettajan ohjeiden mukaisesti. Kokeiden määrä riippuu luonnollisesti siitä, miten monta kurssia opiskelija on valinnut jaksolle.

Koeviikolla on paljon etuja: Voidaan pitää laajoja ja monipuolisia kokeita, opiskelija oppii hallitsemaan suuria kokonaisuuksia sekä jäsentämään asioita. Tämä kaikki valmentaa opiskelijaa yo-kirjoituksiin ja korkeakoulutyypiseen opiskeluun.

Koepäivät sekä palautuspäivä on merkitty kurssitarjontimeen.

3. KURSSIEN ARVIOINTI

3.1. Arvioinnin tavoitteet

Arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista ja työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Arvioinnin tehtävä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja koulu yhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

Arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteittensa asettamiseen ja työskentelytapojensa tarkentamiseen.

3.2. Kurssin arviointi

Opiskelijan suorittama kurssi arvioidaan kurssin päätyttyä. Arviointi perustuu paitsi mahdollisiin kirjallisiin kokeisiin, myös opiskelussa osoitettuun jatkuvaan näyttöön ja opiskelijan tuotosten arviointiin. Myös opiskelijan itsearviointi voidaan ottaa huomioon. Kurssi voidaan arvioida myös ilman kokeita.

Jokainen kurssi arvioidaan itsenäisesti muista saman aineen kursseista riippumatta.

Pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien arvostelussa käytetään aina **numeroasteikkoa 4-10**. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Numeroarvioinnilla hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4.

Muiden syventävien ja soveltavien kurssien arvioinnissa voidaan käyttää **kirjainarviointia** seuraavasti: S = suoritettu, H = hylätty.

Suoritettu kurssi on siis hyväksytty. Hylätyn merkinnän (H) voi saada, jos kurssin suoritus on riittämätön tai opiskelijalla on liikaa selvittämättömiä poissaoloja. Tällöin kurssi on käytävä uudelleen.

Keskeneräisen kurssin merkintänä on O. Osallistunut-merkintä tarkoittaa, että opiskelijan kurssin aikana tekemät työt ovat puutteelliset. Nämä puutteet on täydennettävä heti seuraavan jakson aikana. Mikäli puutteita ei korjata seuraavassa jaksossa, muuttuu O-merkintä joko hylätyksi (H) tai keskeytetyksi (K). Keskeytetty kurssi (K) on aloitettava uudelleen alusta.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa, siten että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opiskelijan kurssiarvosanaa.

Tunneilta poissaolo alentaa arvosanaa. Kurssiarvosanaa ei anneta lainkaan opiskelijalle, joka ilman hyväksyttävää syytä. Esim. jatkuvan tunneilta poissaolon vuoksi laiminlyö opintonsa, kurssia ei voi tällöin arvioida (E).

3.3. Uusintakuulustelu

Uusintakuulusteluun voi osallistua oppilas, joka sairauden tai muun pätevän syyn vuoksi on ollut poissa kokeesta tai saanut kurssikokeesta hylätyn arvosanan. Oppilaalla on oikeus uusintakuulustelussa yhden kerran korottaa hylättyä numeroa. Jos oppilas ei onnistu nostamaan numeroa hyväksytyksi on kurssi käytävä uudelleen.

3.4. Hyväksytyt arvosanan korottaminen

Hyväksytyt arvosanan korottamisen tavat on esitelty kunkin oppiaineen yhteydessä. Hyväksytysti suoritettujen kurssien arvosanaa voi yrittää korottaa elokuun uusintakuulustelussa ellei oppiaineen yhteydessä muuta mainita. Korotusoikeus koskee vain viimeksi kuluneen lukuvuoden kursseja.

3.5. Itsenäisesti suoritettu kurssi

Kurssin suorittaminen itsenäisesti on mahdollista samaan aikaan (samassa jaksossa), kun kyseinen kurssi on tarjolla kurssitarjottimessakin. Kurssin itsenäisesti suorittavalla opiskelijalla tulee olla riittävät pohjatiedot ja valmius, jotta opettaja sallii kurssin itsenäisen suorittamisen. **Opiskelijan tulee sopia kurssin opettajan kanssa itsenäisestä suorittamisesta viimeistään kurssin alkaessa.** Itsenäinen suorittaminen voi kattaa osan kurssista tai koko kurssin. Opiskelija sopii opettajan kanssa suoritettavista tehtävistä, mahdollisista tapaamisista ja kuulusteluista.

Mikäli opiskelija ei saa hyväksytyä arvosanaa itsenäisesti suoritetusta kurssista, tulee hänen suorittaa kyseinen kurssi uudelleen opetukseen osallistuen. Itsenäisesti suoritettuna kurssin päättökokeen voi uusia vain kerran.

Itsenäisesti suoritettu kurssi valmistaa opiskelijaa ylioppilaskirjoitusten aikaiseen itsenäiseen työskentelyyn sekä lukion jälkeiseen opiskeluun. On suositeltavaa suorittaa ainakin yksi kurssi itsenäisesti lukion aikana. Itsenäisesti suoritettu kurssi arvioidaan tavallisten arviointiperiaatteiden mukaisesti.

3.6. Etenemiseste

Kunkin oppiaineen suoritetuista pakollisista ja valtakunnallisista syventävistä kursseista tulee 2/3 olla hyväksytyjä, muuten ko. oppiaineessa muodostuu etenemiseste. Etenemisesteestä tulee keskustella välittömästi aineenopettajan tai opintojenohjaajan kanssa.

3.7. Opintojen hyväksi lukeminen

Opiskelijalla on oikeus lukea hyväksyen lukion oppimäärään muissa oppilaitoksissa suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. **Ennen muualla suoritettujen kurssien hyväksymistä on varmistettava aineenopettajalta niiden korvaavuus.**

Opintojen hyväksilukemisella tulee välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa. Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritus oppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5 1–3	lukioasteikko	asteikko
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alemmaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi.

Ulkomailla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Mikäli ne luetaan hyväksi pakollisiin tai opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin syventäviin kursseihin, tulee niistä antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, tulee järjestää lisäkuulustelu osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä

pitempään oppimäärään, menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

3.7. Poissaolot

Jos poissaoloja kurssilta tulee ?? eikä opiskelija selvitä niitä tyydyttävästi aineenopettajalle, voi opettaja katsoa kurssin keskeytetyksi. Kurssi on aloitettava uudelleen alusta.

4. OPPIAINEEN OPPIMÄÄRÄN ARVIOINTI (PÄÄTTÖARVOSANA)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä niihin läheisesti liittyvistä soveltavista kursseista, eikä mitään niistä voida jälkikäteen poistaa. Soveltavien kurssien kuulumisesta eri oppiaineiden oppimääriin päätetään opetussuunnitelmassa. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin.

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosananana.

Mainituista opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltuja pakollisia ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä valtakunnallisia syventäviä kursseja	joista voi olla hylättyjä kurssi- arvosanoja enintään
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Koulukohtaiset syventävät kurssit eivät vaikuta oppiaineen arvosanaan, vaikka niistä annettaisiin numeroarviointi. Tosin opettaja voi pitää hyvin mennyttä koulukohtaista syventävää kurssia lisänäyttönä, kun hän antaa lopullisen arvosanan oppiaineen oppimäärästä.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttä ja oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvostelusta määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa.

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen pakollisten ja syventävien kurssien pohjalta muodostuvaa arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi

- koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa määrittelemien syventävien ja soveltavien kurssien pohjalta saadulla lisänäytöllä

- opiskelijan arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssi-arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Päätötdistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet:

Lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

5. LUKION OPPIMÄÄRÄN SUORITUS

Opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjausta annetaan keskimäärin 38 tuntia (a 45 min.) kestävinä kursseina. Opiskelijalle vapaaehtoiset opinnot voivat olla kestoltaan edellä mainittua lyhyempiä tai pitempiä. Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia.

Opiskelijan henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaan kuuluvia pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja tulee olla opiskeltu vähintään siinä laajuudessa kuin ne on määritelty valtioneuvoston 13.11.2014 antamassa tuntijakopäätöksessä.

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Oppilaitoskohtaisista syventävistä ja soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

6. KERTAUSKURSSIT

Kertauskurssit valmentavat yo-kirjoituksiin. Niitä järjestetään äidinkielessä, kielissä, matematiikassa ja fysiikassa sekä muissa reaaliaineissa, mikäli kurssi mainitaan opinto-oppaassa. Kurssien sisällöt löytyvät kohdasta kurssien kuvaukset. Vanhoja yo-kysymyksiä ja tehtäviä voi tutkia mm. osoitteissa www.koearkisto.fi tai www.abitreenit.fi.

7. PRELIMINÄÄRIT

Preliminäärit ovat helmikuun alussa abiturienteille järjestettyjä harjoituskirjoituksia. Ne pyritään laatimaan niin, että ne muistuttaisivat monin tavoin yo-koetta. "Preleissä" pääsee mittaamaan osaamisensa tasoa sekä totuttelemaan 6 tunnin urakkaan. Preliminäärit järjestämisestä sovitaan vuosittain erikseen.

8. SUULLISET KUULUSTELUT (ABI-valmennus)

Helmi-maaliskuussa pidettävien suullisten kuulustelujen tarkoitus on antaa opiskelijoille mahdollisuus korottaa oppimäärän arvosanaa ja tukea yo-kirjoituksiin valmistautumista. Vaikka suulliset kuulustelut ovat vapaaehtoisia, niin osallistumista kirjoitettavien aineiden kuulusteluihin suositellaan. Kuulustelu ei

ole koe, siinä ei voi reputtaa. Usein opettajat laativat ja jakavat opiskelijoilleen "tenttipaketin" eli monistenipun keskeisistä asioista. Suullisiin kuulusteluihin ilmoittaudutaan tammi-helmikuussa koulun ohjeiden mukaisesti.

Jos oppilas on tyytymätön todistuksensa numeroihin, hän voi yrittää korottaa arvosanaansa suullisen kuulustelun yhteydessä. Korottamisaikeista pitää ottaa yhteys opettajaan, jolloin sovitaan menettelytavoista. Suullisten kuulustelujen järjestämisestä päätetään vuosittain erikseen.

9. LUKIODIPLOMIT

Lukiodiplomi on taito- ja taideaineiden näyttökoe. Sen voi suorittaa kuvataiteessa, musiikissa, liikunnassa, puheviestinnässä ja kirjallisuudessa. Osalle diplomeista on yhteistä portfolio eli näytesalkku, johon työt kerätään. Kokonaisuuden arvostele kaksi arvioijaa: toinen oma opettaja ja toinen ulkopuolinen ammattilainen.

Opiskelija tekee diplomiin vaadittavat työt itsenäisesti. Työskentelyn voi ottaa myös valmistautumisena pääsykokeisiin. Eräisiin jatko-opiskelupaikkoihin voi diplomista saada lisäpisteitä tai sillä voi osittain korvata pääsykoetta. Tarkemmat ohjeet suoritustavasta antaa aineen opettaja. Ne löytyvät myös opintopajaan kohdassa 4 tavoitteet ja keskeiset sisällöt oppiaineittain ja kursseittain

10. YLIOPPILASTUTKINTO

10.1. Osallistumisoikeus

Ennen ylioppilastutkinnon kirjalliseen kokeeseen osallistumista opiskelijalla tulee olla opiskeltuna ko. tutkintoaineen pakolliset kurssit. Kokelaan pitää perehtyä tarkoin ylioppilastutkinnon rakenteeseen ja vaatimuksiin sekä ainekohtaisiin suoritusohjeisiin. Kokelas on itse vastuussa siitä, että on selvillä määräyksistä ja suoritusohjeista sekä noudattaa niitä. Ohjeet annetaan erillisillä tiedotteilla. Ylioppilastutkinnon yleisohjeet löytyvät myös internetistä osoitteessa www.ylioppilastutkinto.fi.

10.2. Ilmoittautuminen ja maksut

Ylioppilastutkinto on kypsyyskoe. Koska koetuloksilla on merkitystä jatko-opintoihin pyrittäessä, ei kannata kiirehtiä kokeiden suorittamista tulosten kustannuksella. Kun opiskelija aloittaa tutkinnon tekemisen, hänen on tehtävä suunnitelma koko tutkinnosta. Ilmoittautuminen tehdään kuitenkin jokaiselle suorituskerralle erikseen. Ilmoittautuminen tehdään kirjallisena ja se jätetään koululle, joka toimittaa sen eteenpäin ylioppilastutkinto-lautakunnalle. **Ilmoittautuminen on aina sitova.** Kevään kirjoituksiin ilmoittaudutaan marraskuun loppupuolella, 23. päivän tienoilla. Syksyn kirjoituksiin ilmoittaudutaan kesäkuun alussa 5. päivän tienoilla.

Ylioppilastutkintoon osallistumisesta kokelaat suorittavat tutkintomaksut ylioppilastutkintolautakunnalle. Kokelaalle ei anneta todistusta ennen kuin hän on suorittanut maksut. Summa päätetään vuosittain erikseen. Koekohtaiset tutkintomaksut palautetaan pyynnöstä kokelaalle siinä tapauksessa, että hän on ollut laillisesti estynyt kokeen suorittamisesta. Maksut kerätään koulun ilmoittamalla tavalla.

10.3. Luku- ja kirjoitushäiriöiset kokelaat

Kokelaan keskivaikea tai vaikea lukihäiriö otetaan huomioon ylioppilastutkinnossa ensisijaisesti koetilanteen erityisjärjestelyin. Niiden edellytyksenä on, että kokelas on saanut lukilausunnot erityisopettajalta ja kahdelta eri aineen aineenopettajalta. Lausuntojen hankkimiseen tulee ryhtyä riittävän ajoissa, jotta hakemus voidaan lähettää lautakunnalle silloin, kun kokelas ilmoittautuu tutkintoon. Tarvittavia lomakkeita saa opintojen ohjaajalta.

10.4. Hajauttaminen

Ylioppilastutkinnon voi suorittaa yhdellä kertaa tai hajauttaa tutkinnon enintään kolmelle peräkkäiselle suorituskerralle. Kokelaan tulee varoa, ettei viimeinen kirjoituskerta tule vastaan liian aikaisin. Hajauttaminen on välttämätöntä, jos kokelas kirjoittaa kaksi pitkän kielen koetta. Hajauttaminen on suositeltavaa, jos kokelas kirjoittaa kaksi tai useampaa lyhyttä kieltä. Silloin ei tarvitse urakoida useampia kieliä saman päivän aikana. Hajauttaminen on välttämätöntä, jos suorittaa useampia reaaliaineiden kokeita.

10.5. Yo-tutkinnon rakenne ja yleisiä ohjeita

Kokelaan pitää perehtyä tarkoin yo-tutkinnon rakenteeseen ja vaatimuksiin sekä suoritusohjeisiin. Kokelas on itse vastuussa siitä, että on selvillä ohjeista ja noudattaa niitä. Ohjeet annetaan erillisillä tiedotteilla.

- Ylioppilastutkinnossa on sekä pakollisia että ylimääräisiä kokeita. Yksittäisen kokeen pakollisuutta tai ylimääräisyyttä ei voi muuttaa tutkinnon kuluessa.
- Tutkintoon kuuluu vähintään neljä koetta. Äidinkielessä järjestettävä koe on kaikille pakollinen. Kolme muuta pakollista koetta kokelas valitsee ryhmästä, johon kuuluvat toisen kotimaisen kielen koe, vieraan kielen koe, matematiikan koe ja reaaliaineissa järjestettävä koe.
- Kokeet laaditaan kussakin tutkintoaineessa lukion tuntijakopäätöksissä määrättyjen pakollisten ja syventävien kurssien oppimäärän perusteella.
- Ylimääräisiä yo-tutkinnon kokeita kokelas voi kirjoittaa niin monta kuin haluaa. Ylimääräisissä kokeissa epäonnistuminen ei vaikuta ylioppilaaksi pääsyyn negatiivisesti, mutta se voi vaikuttaa positiivisesti. Jos kokelas on reuttanut jossakin pakollisessa yo-kokeessa, hän voi saada kaikista yo-tuloksista myös ylimääräisistä kokeista ns. kompensatiopisteitä. Jos ylimääräisestä kokeesta tulee hylätty arvosana, se ei näy missään, sillä sitä ei merkitä yo-todistukseen.
- Kokelas voi valita lukio-opintojensa laajuudesta riippumatta kahden eri vaikeustason mukaisen kokeen välillä kuitenkin siten, että vähintään yhdessä ylioppilastutkinnon pakollisessa kokeessa on suoritettava tasoltaan vaativampi koe, ts. A-tason kieli tai pitkä matematiikka. Ylemmän tason kokeiden maksimimäärää ei ole rajattu.
- Kokelas voi yhdellä tutkintokerralla osallistua vain yhteen pitkään oppimäärään perustuvaan vieraan kielen kokeeseen.
- Hylätyn pakollisen kokeen saa uusia kaksi kertaa kolmen seuraavan tutkintokerran yhteydessä. Pakollisen hylätyn kokeen uusinnan voi suorittaa eri tason kokeena kuin hylätty koe, edellyttäen

että tutkintoon kuuluu joku muu A-tason koe pakollisena. Jollei hylättyä koetta saada määräajassa hyväksytysti suoritetuksi, on tutkinto kokonaisuudessaan uusittava.

- Kokelas, joka on ilmoittautunut vähintään neljään pakolliseen kokeeseen ja tullut hylätyksi jossakin pakollisessa kokeessa, voi osallistua tutkintoon vain hylätyn tai hyväksytytyn kokeen uusijana. Kokelas ei voi täydentää tutkintoaan uusilla aineilla, ennen kuin on suorittanut ylioppilastutkinnon hyväksytysti.
- Hylätyn ylimääräisen kokeen saa uusia kaksi kertaa ilman aikarajaa, mutta kokeen tasoa ei voi vaihtaa.
- Hyväksyttyä koetta saa yrittää korottaa vain yhden kerran, mutta tässä suhteessa ei ole aikarajoituksia.

Ylioppilastutkintotodistuksen saamisen edellytys on, että kokelas saa lukion päättötodistuksen oman lukionsa opetussuunnitelman määräämällä tavalla.

11. OHJAUSSUUNNITELMA

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka on lukion henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Uuden opetussuunnitelman yhtenä tavoitteena on ohjauksen lisääminen.

Ohjaussuunnitelmaan tulee laatia mm. eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa. Tämä tulee valmistella huolellisesti samalla kun tarkastellaan ohjauksen tehtäviä että lisääntyvään opinto-ohjaukseen käytettävissä olevia resursseja.

11.1. Ohjaus

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Ohjausta voidaan järjestää kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Opiskelijan tulee saada lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Opiskelijan opiskelutaidot sekä kyky arvioida taitojaan kehittyvät. Häntä

tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisia jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja opiskelijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi sekä ohjataan opiskelijaa näihin liittyvässä tiedonhaussa. Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen suunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan oppilaitoksen ohjaushenkilöstön tuella.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua sekä työelämään että opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa. Jatko-opintoihin siirtymiseen kiinnitetään huomiota lukio-opintojen loppuvaiheessa.

Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea. Osaksi opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, joka osaltaan toimii koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen välineenä. Ohjaussuunnitelmasta tulee käydä ilmi ohjaustoiminta ja sen tavoitteet, ohjaukseen liittyvien tehtävien ja työn jakautuminen lukion koko henkilöstön kesken, ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa, kuvaus ohjausta koskevan yhteistyön järjestämisestä keskeisten yhteistyökumppaneiden, kuten jatko-opintopaikkojen, työelämän ja muiden lukion ulkopuolisten tahojen, kanssa. Ohjaussuunnitelmasta tulee käydä ilmi myös huoltajien kanssa tehtävä ohjaukseen liittyvä yhteistyö.

11.1.1. Ohjaustoiminnan tavoitteet

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä opiskelijan, huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Opiskelijan tulee saada lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä.

11.1.2. Ohjauksen tehtävät ja työnjako

Ohjauksella tuetaan ja kehitetään opiskelijan valmiuksia tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja elämänvaiheessa, jossa nuori aikuistuuessaan ottaa kokonaisvaltaisesti vastuuta omasta elämästään. Ohjauksessa opiskelija itse on aktiivinen toimija, onhan kyse hänen elämäänsä liittyvistä valinnoista ja päätöksistä.

Ohjaus on lukion koko henkilöstön yhteistä työtä. Keskeisiä toimijoita ohjauksessa ovat opinto-ohjaajan lisäksi rehtori, ryhmänohjaajat, aineenopettajat, erityisopettaja, lukiosihteeri sekä opiskeluhuollon henkilöstö. Opiskelijaa tiedotetaan eri toimijoiden tehtävistä ohjauksen kokonaisuudessa sekä siitä, missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Opiskelija

- tekee oman opiskelusuunnitelmansa ohjauksen eri toimijoiden tuella ja vastaa suunnitelman päivittämisestä ja toteutumisesta koko lukion ajan
- on vastuussa oman opiskelusuunnitelmansa ja opintomenestyksen toteutumisesta ja seuraamisesta
- seuraa aktiivisesti kulloinkin ajankohtaisiin asioihin liittyvää tiedottamista (Wilma, info-tv, maanantaituokiot, ryhmänohjaus)
- osallistuu aktiivisesti tiedotustilaisuuksiin (maanantaituokiot, ryhmänohjaustuokiot, ylioppilaskirjoitus- ja abi-infot yms.) sekä ottaa itse aktiivisesti selvää käsitellyistä aiheista mikäli on joutunut olemaan poissa
- hankkii oppikirjat ja muut opiskelussa tarvittavan materiaalin
- käy säännöllisesti oppitunneilla ja tekee häneltä vaaditut tehtävät ja osallistuu kurssikokeisiin
- pyytää ajoissa apua, kun tarvitsee ohjausta ja tukea opintoihinsa
- opiskelijan on pyydettävä apua, kun hän ei tiedä tai ymmärrä opetettavaa tai informoitavaa asiaa tai jos opinnot eivät henkilökohtaisten syiden vuoksi etene
- ilmoittautuu ja osallistuu yo- kirjoituksiin oman suunnitelmansa mukaan, perehtyy huolellisesti annettuihin ohjeisiin, sillä yo-kokelas on itse vastuussa ilmoittautumisestaan ja osallistumisestaan
- tekee opintojen päättövaiheessa tarkistuksen lukio-opinnoistaan (lukion oppimäärä) ryhmänohjauksessa
- tekee opintojen loppuvaiheessa jatko-opintosuunnitelman opinto-ohjaajan ohjeistamalle Wilmalomakkeelle

Opinto-ohjaaja

- vastaa opinto-ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta
- opinto-ohjaajan päätehtävä on opiskelun ja uravalinnan ohjaus

-> ohjaa henkilökohtaisten opintosuunnitelmien tekemisessä (mm. yo-kirjoitussuunnitelma, jatko-opintosuunnitelma) sekä

-> informoi jatko-opinnoista ja niihin hakeutumisesta

- antaa henkilökohtaista, pienryhmä- sekä luokkamuotoista ohjausta
- ohjaa käyttämään tietolähteitä ja yhteiskunnan tarjoamia ohjauspalveluja
- ohjaa ainevalinnoissa ja kurssimuutoksissa
- pitää opinto-ohjauksen oppitunnit / kurssit
- ohjaa opintojaan pidentäviä ja hajauttavia opiskelijoita opintojen suunnittelussa
- osallistuu tarvittaessa perhepalaveriin ryhmänohjaajan kanssa, kun kyseessä muutokset opintosuunnitelmaan, opintojen suunnittelu yleensä, oppilaitoksen vaihtaminen tai jatko-opinnot
- yhteistyö peruskoulujen kanssa mm. nivelvaiheissa
- suunnittelee ja osallistuu markkinointiin (lähialueen 9.luokkalaisten informointi)
- pitää yhteyttä jatko-opinto-oppilaitosten edustajiin sekä seuraa ja on ajan tasalla jatko-opintomahdollisuuksista
- informoi opiskelijoita aktiivisesti jatko-opintojen kannalta tärkeistä asioista, kuten yhteishaut ja antaa ohjausta jatko-opintoihin
- on OHR:n jäsen
- koordinoi koulun ohjaustoimintaa
- muodostaa 1.vsk ryhmänohjausryhmät

Ryhmänohjaaja

- on oman ryhmänsä opiskelijoiden lähiohjaaja joka kannustaa ja ohjaa opiskelijoitaan koko lukio-opintojen ajan
- hoitaa ryhmän sisäisen tiedottamisen mm. ro-tuokioissa ja Wilman välityksellä
- ohjaa opiskelijoitaan lukion käytänteisiin ja ryhmäytymiseen (myös tutorit ovat ryhmäytymisessä mukana)
- päävastuu opiskelijansa seurannasta
- toivoo, että ryhmänohjaajaa informoidaan, mikäli opiskelija tarvitsee erityistä tukea opinnoissa, esim. lukivaikeus, sairaus, vamma)
- seuraa opiskelijoidensa kurssivalintoja, opintojen etenemistä ja valintojen toteutumisesta sekä puuttuu mahdollisiin ongelmiin tarvittaessa
- opintojen päättymisvaiheen lähestyessä kiinnittää erityistä huomiota lukion oppimäärään vaadittaviin kurssisuorituksiin yhdessä opiskelijan kanssa (opiskelija täyttää ns. kurssien tarkistuslomakkeen hyvissä ajoin ennen valmistumista) ja ohjaa ongelmatilanteissa opinto-ohjaajan/rehtorin/aineenopettajan juttusille, aktiivinen seuranta opintojen loppuun asti
- ottaa vastaan ryhmänsä opiskelijoiden yo-ilmoittautumiset ro-tuokiossa, tarkistaa ilmoittautumisen ja toimittaa ilmoittautumiset kansliaan lukiosihteerille
- seuraa poissaoloja ja puuttuu tarvittaessa poissaoloihin keskustelemalla opiskelijan kanssa sekä ottaa tarpeen mukaan yhteyttä huoltajaan
- pitää yhteyttä huoltajiin ja järjestää perhepalaverin tarvittaessa

- huoltajat ovat ensisijaisesti yhteydessä ryhmänohjaajaan
- kutsuu tarvittaessa opiskelijan luvalla koolle yksilöllisen moniammatillisen (esim. ohr:n jäseniä) (perhe)palaverin tarvittaessa tai osallistuu mukaan kutsusta
- pitää yhteyttä opiskelijahuoltoryhmän henkilöihin ja osallistuu opiskelijahuollollisiin palavereihin tarvittaessa
- haastattelee opiskelijat ensimmäisenä lukuvuonna ja myöhemmin aina tarvittaessa
- osallistuu kuraattorin, erityisopettajan ja opinto-ohjaajan ro-palaveriin , joka järjestetään vähintään kerran lukuvuodessa
- antaa tarvittavaa tukea opiskelijalle ongelmatilanteissa ja ohjaa opiskelijaa saamaan lisäapua
- osallistuu vanhempainillan ja mahdollisten muiden vuosikurssin tapahtumien järjestelyihin
- on järjestämässä ja osallistuu 2. opintovuonna tehtävälle vuosikurssin yhteiselle kevätrekelle
- pitää ryhmänohjaustuokioita työsuunnitelman mukaisesti ja aina tarpeen mukaan

Aineenopettaja

- on oman oppiaineensa ja kurssiensa asiantuntija
- tiedottaa opiskelijoille aineensa kurseista ja niiden suoritusjärjestyksestä
- ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa kehittämään oppimaan oppimisen taitoja
- informoi ja ohjaa opiskelijaa oman oppiaineensa kursseihin liittyen, kurssien suoritusjärjestyksestä ja ylioppilaskirjoitusten ajoittamisesta suoritettuihin kursseihin nähden
- ohjaa opiskelijan yo-tutkintoon valmistautumista opettamassaan aineessa
- tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta
- ohjaa opiskelijan itsenäisesti suorittamaa kurssia
- seuraa poissaoloja ja puuttuu niihin tarvittavin toimenpitein ja informoi ryhmänohjaajaa tarvittaessa
- informoi ryhmänohjaajaa, jos opiskelijan kurssi keskeytyy tai jos opiskelija ei ilmoittautumisesta huolimatta osallistukaan kurssille
- ohjaa itsenäisesti opiskeltavia kursseja
- osallistuu sovittuihin vanhempainiltoihin
- aineenopettajille on tärkeä välittää tietoa, mikäli opiskelija tarvitsee erityistä tukea opinnoissaan esim. lukivaikeus, sairaus tai vamman takia

Rehtori

- luo ohjauksen toimintamahdollisuudet ja tukee ohjauksen suunnittelua
- vastaa ohjauksen riittävästä resursoinnista

- vastaa ylioppilaskirjoituksista ja yo-tutkinnon järjestelyistä mm. pitää tiedotustilaisuudet ylioppilastutkinnosta sekä opiskelijoille että heidän huoltajilleen, informoi yo-kirjoituksiin ilmoittautumiskäytännöt ja käytännöt koetilanteessa, evää tarvittaessa osallistumisoikeuden ylioppilaskirjoituksiin,
- hyväksyy muualla suoritettut kurssit
- koordinoi opiskeluhuoltoryhmän toimintaa, osallistuu ryhmän toimintaan ja on ryhmän puheenjohtaja
- osallistuu tarvittaessa lukio-aikaiseen opintojen ohjaukseen yhdessä opinto-ohjaajan kanssa
- osallistuu tarvittaessa perhepalaveriin ryhmänohjaajan kanssa sekä tekee yhteistyötä ryhmänohjaajien kanssa tarvittaessa
- hyväksyy muualla suoritettut kurssit
- hyväksyy itsenäisen opiskelun anomukset
- suunnittelee ja toteuttaa lukion markkinointia (mm. yhteistyö alueen peruskoulujen kanssa, kuten 9.lk vanhempainiltoihin osallistuminen)
- auttaa tarvittaessa kurssivalintamuutoksissa opinto-ohjaajan tukena
- vastaa aikuislinjan opiskelijoiden sekä kaksoistutkintolaisten opinto-ohjauksesta
- henkilökohtainen ohjaus ja neuvonta tarvittaessa

Vararehtori

- kurssitarjottimen laatiminen ja valintojen aikataulusta ja käytännön toteutuksesta informointi
- laatii kurssivalinnat ja lukujärjestykset 1.vuoden opiskelijoille
- henkilökohtainen neuvonta em. asioissa tarvittaessa
- auttaa tarvittaessa kurssivalintamuutoksissa opinto-ohjaajan tukena

Erityisopettaja

- erityisopettajaan voi ottaa yhteyttä mm. erilaisissa oppimiseen liittyvissä haasteissa
- osallistuu erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opintojen suunnitteluun, joten opiskelijan on tärkeä ottaa yhteyttä erityisopettajaan, kun kyseessä on lukivaikeus tai opintoihin vaikuttava sairaus tai vamma
- kaikki 1.vuoden opiskelijat osallistuvat erityisopettajan lukiseulaan
- erityisopettaja kutsuu tarvittaessa lukitestiin ja tekee tarvittaessa luki-lausuntoja lukio-opintoja, yo-tutkintoa ja opintojen suunnittelua varten -> ohjaa opiskelijaa näihin liittyvissä käytännönasioissa

- lukion yhteyshenkilö / YTL (erityisanomukset)
- ohjaa opiskelijaa sopivien opiskelumenetelmien löytämiseksi, pitää opiskelutaitojen ”LUE” -kurssia
- osallistuu ro-opo-erityisopettaja-kuraattori –palaveriin (1.vsk)
- on OHR:n jäsen

Lukiosihteer

- tuntee lukion toimintakulttuurin ja asiantuntemuksensa ansiosta hän pystyy neuvomaan opiskelijoita monenlaisissa käytännön tilanteissa
- antaa Wilman tunnukset opiskelijoille ja huoltajille
- antaa pyynnöstä opiskelijoille opiskelijatodistukset
- neuvoo opiskelijaa opintotuki- ja koulumatkatukiasioissa
- huolehtii erilaisten lomakkeiden saatavuudesta
- hoitaa todistuksiin liittyviä asioita ja mm. pyytää opintojen päättövaiheessa täyttämään ja palauttamaan lomakkeen suoritusmerkinnällä (S) merkittävistä aineista
- hoitaa useita yo-kirjoituksiin liittyviä asioita, esim. yo- ilmoittautumiset, hallinnollisia asioita ja yo-kirjoitusten maksuihin liittyvät asiat

Lukiokuraattori

- tukee opiskelijaa psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä
- toivoo, yhteydenottoa mm. tilanteissa, jolloin opiskelijalla on paljon poissaoloja eikä ro:n toimenpiteet (keskustelu opiskelijan kanssa, yhteydenotto kotiin) toimi
- tukee opiskelijaa opiskelun etenemisessä ja erilaisissa elämäntilanteissa selviämässä
- osallistuu oman ammattialansa asiantuntijana opiskelijahuoltoryhmän toimintaan
- tekee tarvittaessa yhteistyötä muiden viranomaisten ja huoltajien kanssa opiskelijan tuen turvaamiseksi
- osallistuu ro-opo-erityisopettaja-kuraattori -palaveihin
- osallistuu opiskelijan (perhe)palaveihin tarvittaessa
- pitää stressinhallintaryhmää yhdessä psykologin kanssa
- on OHR:n jäsen

Opiskelija voi ottaa yhteyttä kuraattoriin esim. seuraavissa tilanteissa:

- Kaveri- tai perhesuhteissa on vaikeuksia

- Opiskelumotivaatio on hukassa tai tuntuu ettei opiskelu muuten suju
- Tietoa opintotuesta, toimeentulotuesta, asumistuesta tai muista taloudellisista etuuksista
- Kotoa pois muuttaminen
- Päihteidenkäyttö tai fyysinen/psykykinen hyvinvointi mietityttää
- Huolestunut jostain itseän, perheeseen tai ystävään liittyvästä asiasta

Lukiopsykologi

- tukee opiskelijaa psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä
- arvioi kognitiivisen tason kartoituksen tarvetta ja tekee tarvittaessa kartoituksen
- toivoo yhteydenottoa esim.: huoli opiskelijan psyykkisestä hyvinvoinnista -> tarvittaessa esim. yhteinen tapaaminen
- osallistuu opiskelijan (perhe)palaveihin tarvittaessa
- osallistuu oman ammattialansa asiantuntijana opiskelijahuoltoryhmän toimintaan
- tekee tarvittaessa yhteistyötä muiden viranomaisten ja huoltajien kanssa opiskelijan tuen turvaamiseksi
- pitää stressinhallintaryhmää yhdessä kuraattorin kanssa
- on OHR:n jäsen

Opiskelija voi ottaa yhteyttä psykologiin esim.

- Jos joku asia painaa mieltä ja haluaa jutella turvallisen aikuisen kanssa
- Esim. mielialaan liittyvät asiat (alakuloisuus, ahdistus, pelot)
- Läheisen kuolema / muu suru perheessä tai kaveripiirissä
- Kaverisuhteet ja seurustelu
- Stressi, univaikeudet, syömisongelmat
- Oppimisvaikeudet

Terveystenhoitaja

- terveyden ja hyvinvoinnin asiantuntija

- seuraa ja edistää kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tarjoaa tukea opiskelijan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvissä asioissa
- ehkäisyneuvontapalvelut ja rokotukset
- kutsuu jokaisen opiskelijan laajaan terveystarkastukseen opintojen aikana
- opiskelija voi varata ajan myös itse tarvittaessa, terveydenhoitajalla on myös avoin vastaanotto (ilman ajanvarausta) erikseen informoituina ajankohtina
- ensiapu äkillisissä tilanteissa, muuten sairaanhoito pääsääntöisesti terveysasemalla
- osallistuu oman ammattialansa asiantuntijana opiskelijahuoltoryhmän toimintaan
- osallistuu tarvittaessa opiskelijaa koskeviin palavereihin
- tekee tarvittaessa yhteistyötä muiden viranomaisten ja huoltajien kanssa
- koululääkäri on terveydenhoitajan tärkeä työpari, ajanvaraus koululääkärille terveydenhoitajan kautta (huom. sairauden hoitoon liittyvät asiat hoidetaan terveysasemalla)

Opiskelijatutorit

- ovat uusien opiskelijoiden tukena opiskelun aloittamiseen liittyvissä asioissa erityisesti lukion 1.vuoden syksyllä
- edistävät omalla panoksellaan uusien opiskelijoiden ryhmäytymistä, uuteen opiskeluympäristöön sopeutumista sekä myönteisen opiskeluilmapiiirin muodostumista
- opastaa uusia lukiolaisia koulun käytänteisiin ja lukio-opiskeluun
- osallistuu lukion esittelytilaisuuksiin opinto-ohjaajan kanssa (9.luokille)
- osallistuu tarvittaessa vanhempainiltoihin (kuten 9.lk lukioilta)
- 2. vuoden opiskelija, joka on saanut tehtävänsä koulutuksen

11.1.3. Yhteistyö kotiväen kanssa – opiskelijan ja huoltajan rooli ohjauksessa

Aikuistuva nuori on ohjauksessa aktiivinen toimija. Ratkaisevaa opintojen onnistumisessa on opiskelijan oma vastuu ja panos. Opiskelijan velvollisuuksiin kuuluu noudattaa lukion järjestyssääntöjä, käyttäytyä asiallisesti, osallistua opetukseen, tehdä kotitehtävät ja opettajan antamat työt aikataulussa ja osallistua kurssikokeeseen. Opiskelijan on pyydettävä apua silloin, kun hän ei ymmärrä opetettavaa aihetta tai informaatiota, aina kun asiat ovat epäselviä, tai jos opiskelut eivät henkilökohtaisten syiden vuoksi etene. Lukion aikana nuori kasvaa täysi-ikäiseksi ja asioita on hyvä oppia hoitamaan vastuullisesti itse myös tulevaisuutta ajatellen.

Heti opintojen alussa kotiväelle järjestetään ”Lukio alkaa!” vanhempainilta, jossa kerrotaan lukion toiminnasta, huoltajat tapaavat koulun henkilökuntaa ja erityisesti ryhmänohjaajan, joka on huoltajan läheisin yhteistyötaho lukiossa. Huoltaja(t) saa(vat) tunnukset Wilmaan, joka on kätevä yhteydenpitomuoto kodin ja koulun välillä. Huoltaja seuraa aktiivisesti opiskelijan opintojen etenemistä ja poissaoloja Wilman kautta. Huoltaja selvittää alle 18-vuotiaan poissaolot Wilmassa. Ryhmänohjaaja seuraa aktiivisesti opiskelijan poissaoloja ja poissaoloselvityksiä. Vanhempainiltoja järjestetään vuosittain. Vanhempien toivotaan ottavan yhteyttä lukioon aina tarvittaessa sellaisissa tilanteissa, milloin opiskelijan on itse vaikea asiaa hoitaa tai opiskelija muutoin tarvitsee huoltajan tukea. Opiskelijahuollollisissa asioissa ja erityistä tukea/huomiota

vaativissa tilanteissa toivotaan, että huoltaja ottaa rohkeasti ja matalalla kynnyksellä yhteyttä opiskelijahuollon henkilöstöön, erityisopettajaan tai rehtoriin, jotta opiskelijaa voidaan tukea parhain mahdollisin tavoin.

Lukion vanhempainyhdistyksellä on aktiivista toimintaa, josta yhdistys informoi mm. lukion nettisivuilla sekä vanhempainilloissa.

11.1.4. Ohjaus ja yhteistyö koulutuksen nivelvaiheissa

Peruskoulun ja lukion nivelvaiheessa tehdään aktiivista yhteistyötä lähialueen peruskoulujen kanssa. Opinto-ohjaaja ja tutorit, joskus myös rehtori, käyvät kertomassa lukio-opinnoista 9-luokkalaisille opo-tunneilla ja alueen koulutusmessuilla. 9-luokkailaiset tekevät myös lukiovierailun. Rehtori käy lähialueen 9.luokkalaisten vanhempainilloissa kertomassa lukio-opinnoista. Opinto-ohjaajien yhteistyö on aktiivista. Lisäksi Nurmijärven koulujen kesken järjestetään nivelvaiheen tiedonsiirtopalaveri, etukäteen sovituista tiedonsiirtoasioista. Palaveriin osallistuu opinto-ohjaajia/erityisopettajia/opiskelijahuollon henkilöstöä kunnan alueella olevista kouluista.

Sekä lukioaikana että jatko-opintoihin hakeutumisen lähestyessä opiskelijoilla on mahdollisuus saada ohjausta, tietoa ja tutustumismahdollisuuksia jatko-opinnoista. Opinto-ohjauksen kurseilla kerrotaan erilaisista jatko-opintovaihtoehdoista monipuolisesti infoin, vierailijoiden avulla, tutustutaan useisiin tiedonlähteisiin ja tehdään monenlaisia tiedonhankintatehtäviä. Kurseille osallistuu useita vierailijoita, kuten Arkadian yhteislyseon alumneja, kertomassa opintopaikoista ja opiskelukokemuksistaan. Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua Studia-messuille ja pääkaupunkiseudun jatko-opintoinfotapahtumiin, kuten ”Koe kampus” ja/tai ”AMK-kampus” – tapahtumaan, osaan näistä itsenäisesti oman mielenkiinnon mukaan. Jo useana vuonna 2. vuoden opiskelijat ovat osallistuneet ”Korkeakouluopinnot Tampereella” –tapahtumaan yhdessä ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajan kanssa samalla viettäen keväretkipäivää.

Opiskelijoille järjestetään infoja ja pienryhmäohjausta hakeutumiseen liittyen. Jokainen opiskelija kutsutaan henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun toisena opiskeluvuonna. Henkilökohtaista ohjausta on mahdollista saada lisää kulloinkin olemassa olevien resurssien mukaan.

Ohjaustoiminnan nivelvaiheisiin, opiskelijan hyvinvointiin ja jatko-opintoihin liittyen lukion ohjaushenkilöstön on tärkeä olla vuorovaikutuksessa mm. oman alueen peruskoulujen, toisen asteen oppilaitosten, kunnan sosiaali- ja terveystalvelujen, nuorisotoimen ja monien muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyö alumnien kanssa on runsasta ja hedelmällistä. Ohjaushenkilöstön osallistuminen jatko-opintoihin ja työelämään liittyviin koulutuksiin ja tiedostustilaisuuksiin on välttämätöntä, jotta opiskelijoille voidaan välittää ajankohtaista asianmukaista tietoa.

12. OPISKELUYMPÄRISTÖT JA –MENETELÄMÄT

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien valinnan ja kehittämisen perustana ovat myös opiskelijoiden edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet.

Koska oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa aiemmin hankittuun osaamiseen, käytetään lukiossa monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä. Menetelmien valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineissa edellytetty käsitteellinen ja menetelmällinen osaaminen. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua. Menetelmällisillä ratkaisuilla voidaan rakentaa kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista.

Lukion opetus- ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijoiden aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijoita ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Heitä ohjataan myös käyttämään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Lisäksi opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä heidän kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijoita rohkaistaan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukiossa opiskelijat toimivat turvallisissa ja terveellisissä opiskeluympäristöissä. Tavoitteena on, että opiskeluympäristöt ovat monipuolisia ja että ne rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja edistävät opiskelumotivaatiota. Opiskeluympäristöjen kehittämällä tuetaan vuorovaikutusta ja yhdessä oppimista itsenäisen työskentelyn ohella. Opiskeluympäristöjä koskevissa ratkaisuissa otetaan huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Opiskeluympäristöjä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia opiskeluympäristöjä hyödynnetään monin tavoin.

Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä eri muodossa esitetyn informaation hankintaan ja arviointiin sekä uuden tiedon tuottamiseen ja jakamiseen. Koulussamme käytetään oppimisympäristönä Peda.netiä ja oppiainekohtaisesti hyödynnetään eri digitaalisia oppimateriaaleja ja työvälineitä. Opiskelijat vastaavat itse henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön tarkoitettujen työvälineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnasta.

Opiskelijoiden yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja verkko-opiskelutaitojen kehittymistä tuetaan tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös etäopiskeluna. Etäopiskelulla tarkoitetaan kurssia, joka koostuu ryhmästä opiskelijoita, jotka suorittavat samaa kurssia. Opettaja ohjaa etäopiskelijoita käyttämään monipuolisesti tietoverkkoja sekä muuta tieto- ja viestintäteknologiaa. Etäopiskelussa itsenäisen työskentelyn lisäksi käytetään yhteisöllisiä työtapoja. Lukiokurssi voidaan järjestää myös monimuoto-opetuksena, jolloin verkossa tapahtuvan etäopetuksen ja -opiskelun lisäksi kurssi sisältää myös lähiopetusta ja -ohjausta.

Itsenäisellä opiskelulla tarkoitetaan yksittäisen opiskelijan kurssisuoritusta. Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja. Suorittaminen vaatii opiskelijalta monipuolisia opiskeluvalmiuksia ja opiskelun itsesääätelyä.

Kurinpito

- Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat koulun säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla (tarkastuksessa voidaan kuitenkin poiketa edellä esitetystä, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä). Tarkastus ja haltuunotto on toteutettava mahdollisimman turvallisesti ja hienotunteisesti. Toimenpiteiden käyttö tulee suunnitella ja ohjeistaa.
- Koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista.

13. AIHEKOKONAISUUKSIA

13.1. Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu

Aihekokonaisuuden tavoitteena on kannustaa opiskelijoita kestäväan elämäntapaan ja toimintaan kestäväan kehityksen puolesta. Kestäväan kehityksen päämääränä on turvata nykyiselle ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet paikallisesti, alueellisesti ja globaalisti. Lähtökohtana on ihmisen toiminnan sopeuttaminen luonnonympäristöjen kantokykyyn ja luonnonvarojen rajallisuuteen sekä ekosysteemipalveluiden toimivuudesta huolehtiminen. Pyrkimyksenä on opiskelijoiden kasvaminen vastuullisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestäväan tulevaisuuden puolesta omassa elämässään.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestäväan elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta sekä sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden yhteensovittaminen tekee elämäntavasta kestäväan
- osaa analysoida ja arvottaa luonnonympäristöissä, rakennetuissa ympäristöissä ja sosiaalisissa ympäristöissä tapahtuvia muutoksia sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta
- tuntee ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen vaikuttavia tekijöitä sekä tiedostaa niiden merkityksen ympäristölle ja ihmisen toiminnalle
- osaa analysoida globalisoitumista ja sen vaikutuksia kestäväan elämäntapaan paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä tuntee keinoja köyhyyden ja eriarvoisuuden lievittämiseksi
- osaa analysoida kestäväan elämäntavan, tuotanto- ja kulutustapojen sekä poliittisten päätösten välisiä yhteyksiä
- osaa noudattaa luontoperustastaan ja kulttuuriperinnöstään ylisukupolisesti huolehtivaa elämäntapaa
- osaa tehdä yhteistyötä eri tahojen kanssa edistääkseen yhteisvastuullisesti kestäväan ja oikeudenmukaista kehitystä.
- osana tiedeopiskelua tuntee ympäristöntutkimuksen

Aihekokonaisuuden toteuttamisessa luodaan yleiskuva muutostarpeista ja niiden mittavuudesta sekä tuodaan esiin jo tehtyjä korjauksia ja muutosmahdollisuuksia. Kasvaakseen kestävä kehitys aktiiviseksi edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla valinnoillaan ja teoillaan on merkitystä.

Globaalin vastuun näkökulman sisällyttäminen lukion toimintaan edistää kestävä elämäntavan oppimista. Lukio voi tukea kestävä kehityksen toteutumista laatimalla oman kestävä kehityksen ohjelman. Keskeistä kestävä kehityksen ohjelman toteuttamisessa on opiskelijoiden osallisuus sekä yhteistyö järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

13.2. Teknologia ja yhteiskunta

Aihekokonaisuuden tavoitteena on syventää opiskelijan ymmärrystä teknologisen ja yhteiskunnallisen kehityksen vuorovaikutteisuudesta. Teknologian avulla ihminen rakentaa maailmaa tarpeidensa pohjalta uusia ratkaisuja etsien ja luoden. Teknologisten ratkaisujen perustana on tietämys luonnonlaeista ja -ilmiöistä. Luovuus ja ongelmanratkaisu, tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus sekä kestävä tulevaisuus ovat näkökulmia teknologian kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologian kehityksen keskeisiä sisältöjä ovat elämäntapojen, toimintaympäristön ja yhteiskunnan muuttuminen. Aihekokonaisuutta voidaan lähestyä historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista.

Tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää eri oppiaineiden tietoja ja taitoja arvioidessaan teknologian eri ilmentymiä sekä pohtiessaan teknologisten innovaatioiden vaikutuksia ja teknologian moninaisia kehittämismahdollisuuksia
- ymmärtää ihmisen suhdetta teknologiaan sekä osaa pohtia teknologian osuutta ja merkitystä elämäntapojen muotoutumisessa, yhteiskunnan muutoksissa ja ympäristön tilaan vaikuttavana tekijänä
- ymmärtää tieteen, taiteen ja teknologian kehityksen keskinäistä vuorovaikutusta
- rohkaistuu käyttämään omia mahdollisuuksiaan, luovuuttaan ja ongelmanratkaisutaitojaan hakiessaan ratkaisuja käytännöllisiin ongelmiin sekä oppii suhtautumaan erehdyksiin luovaan prosessiin kuuluvana kokemuksena
- oppii yhteistyön taitoja ja yrittäjyyttä sekä tutustuu teknologisilta ratkaisuiltaan kiinnostaviin yrityksiin ja innovatiivisiin työelämän toimijoihin
- osaa tehdä järkeviä teknologiaa koskevia valintoja kansalaisena ja kuluttajana
- osaa pohtia teknologian, talouden ja politiikan vuorovaikutusta sekä teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työpaikkojen kehitykseen, työn sisältöön ja työllisyyteen

Ihmisen suhdetta teknologiaan pohditaan kodin, työelämän ja vapaa-ajanvieton näkökulmista. Teknologisen kehityksen suuntia ja vaihtoehtoja arvioidaan eettisin ja taloudellisin perustein sekä hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmista. Opiskelijoita kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen ja osallistumaan sitä koskevaan päätöksentekoon pitäen esillä pyrkimyksiä kestävä elämäntapaan. Aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla teknologioiden soveltamiseen eri aloilla. Työskentely digitaalisissa ympäristöissä ja teknologia-alan eri toimijoiden kanssa voi olla osa aihekokonaisuuden toteutusta. Ohjauksella voidaan edistää tasa-arvoa opiskelijoiden valinnoissa.

13.3. Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä

Aihekokonaisuuden tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden tahtoa ja taitoa toimia aktiivisina kansalaisina sekä lisätä heidän työn, työelämän ja yrittäjyyden tuntemustaan. Aihekokonaisuus antaa opiskelijoille oppimiskokemuksia, jotka kannustavat aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ja tietoperustaiseen kriittisyyteen. Osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat aihekokonaisuuden keskeistä sisältöä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kansalaisyhteiskunnan, yritysten ja julkisen vallan toimintaperiaatteita, analysoi yhteiskunnallisia kysymyksiä ja laajentaa työelämän tuntemustaan
- ymmärtää työelämän ja yrittäjyyden lähtökohtia sekä perehtyy yrittäjyyden ja työn tekemisen eri muotoihin, talouden toimintaperiaatteisiin ja tulevaisuuden näkyymiin
- saa kokemuksia toimijuudesta kansalaisyhteiskunnassa sekä työ- ja yritys-elämässä sekä löytää omia kiinnostuksen kohteita, toimintatapoja ja -kanavia
- kehittää ja käyttää kansalaisyhteiskunnan sekä työelämän edellyttämiä taitojaan, kuten kieli-, viestintä- ja vuorovaikutustaitoja
- osaa käyttää sananvapauttaan sekä analysoida ajankohtaisten esimerkkien valossa vastuullisen sananvapauden rajoja
- harjaantuu suunnittelemaan omaa toimintaansa, oppii ennakoivaa ajattelua ja tilannearviointia sekä ottamaan kohtuullisia riskejä ja kestävänsä myös epäonnistumista ja pettymyksiä
- rohkaistuu ideoimaan, tekemään aloitteita, käynnistämään keskusteluita ja vaikuttamaan eri yhteisöissä
- tunnistaa omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä osaa tehdä opintoihin ja työhön liittyvät valintansa harkiten.

Aihekokonaisuuden toteuttamista tukevia opiskeluympäristöjä kehitetään yhteistyössä opiskelijoiden sekä muiden toimijoiden, kuten erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa. Aihekokonaisuuden teemoja käsitellään jo nyt erityisesti opinto-ohjauksessa ja yhteiskuntaopissa, mutta soveltuu myös muihin oppiaineisiin.

Lähidemokratia, media eri muodoissaan sekä nuorten toimintaryhmät tarjoavat väyliä aktiiviseen kansalaisuuteen. Koulussa on oppilaskunta, joka järjestää teemapäiviä eri yhteiskunnallisista aiheista. Demokratiakasvatusta sekä kieli- viestintä- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät eri oppiaineiden sisällöissä ja toimintatavoissa. Samoin ymmärrys sananvapaudesta ja sen rajoista.

Elinkeino- ja työelämän sekä yrittäjyyden tuntemusta opiskelijat rakentavat perehtymällä näihin elämänalueisiin käytännössä ja erilaisten tietolähteiden avulla. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus kuulla yrittäjyystarinoita. Yritysvierailujakin voidaan toteuttaa eri oppiaineissa. Harjoitusyritystoiminta sekä yritysten, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa tehtävät yhteiset projektit voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta. Jatkokoulutuksen, työelämän ja yrittäjyyden teemapäivänä kakkosvuosikurssin opiskelijat tekevät vierailukäynnin johonkin ammattikorkeakoulun ja/tai yliopiston jatkokoulutustapahtumaan yhdessä ryhmänohjaajiansa kanssa. Ykkösvuoden opiskelijoille järjestetään koulussa ohjelmaa luentojen ja omasta työstään ja/tai koulutuksesta kertovien vierailijoiden avulla. Teemapäivän tarkoituksena on samalla kiinnittää koulua ympäröivään yhteiskuntaan sekä vahvistaa

koulussa yhteisöllisyyttä ja ryhmäytymistä.

Tärkeintä on ymmärtää yrittäjäyys myös sisäisenä yrittäjäyytenä, jonka takia asioiden eteen ponnistelu ja menestyminen opinnoissa, työelämässä ja arjessa on tärkeä osa koulun kasvatustavoitteita.

13.4. Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys

Tavoitteet

Aihekokonaisuuden tavoitteena on kartuttaa opiskelijoiden kulttuurien tuntemusta ja monikielisyyttä, antaa aineksia kulttuuri-identiteettien rakentamiseen sekä vahvistaa heidän toimijuuttaan kulttuurisesti moninaisissa toimintaympäristöissä. Aihekokonaisuuden keskeisenä lähtökohtana on opiskelijoiden oma kokemusmaailma, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia tutkia, mistä osallisuus ja toimintakykyisyys muodostuvat kulttuurisesti moninaistuvassa yhteiskunnassa, kansainvälistyneessä työelämässä ja monitulkintaisessa, keskinäisriippuvuuksien muovaamassa maailmassa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ihmisoikeuksia ja osaa pohtia niiden edistämistä kulttuurisesti ja katsomuksellisesti moninaisissa yhteisöissä sekä osaa arvioida, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä
- osaa reflektoida kulttuuriperintöjä, arvoja, taloudellisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- vahvistaa myönteisiä kulttuuri-identiteettejään ja kulttuurien tuntemustaan sekä oppii näkemään asioita toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin ja harjaantuu toimimaan kulttuuritulkkina
- ymmärtää, miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet sekä mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa ja uusintamisessa
- vahvistaa kielitietoisuuttaan, monikielisyyttään ja monilukutaitoaan
- osaa toimia kulttuurisesti moninaisissa verkostoissa ja toimintaympäristöissä pyrkien keskinäiseen kunnioitukseen ja aitoon vuorovaikutukseen
- saa tilaisuuksia harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen osaamistaan tehden luovaa, monenkeskistä yhteistyötä hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Aihekokonaisuuden teemoja käsitellään mahdollisuuksien mukaan autenttisissa ja monikielisissä opiskeluympäristöissä. Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa. Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kieli- ja kulttuuriympäristönä sekä hyvien tapojen edistämiseen. Lukion traditiot, juhlat ja muut tapahtumat voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

Kaikille Arkadian yhteislyseon opiskelijoille tarjotaan kansainvälisyyskasvatusta kursseilla, opintoretkillä, luennoilla tai teemapäivillä.

Toimintatavat

1. Opetus kursseilla: kirjallinen materiaali, keskustelut, videot, internet, verkko-opiskelu, videoneuvottelu, opettajan kokemukset, vierailijat, monikulttuurinen taidekasvatus

2. Opinto-/esiintymismatkat: opintomatkaa valmisteleva opetus ja tehtävät, 1–2 viikon matka, portfolio matkasta, palautekeskustelu, matkan esittely koko koululle

3. Vaihto-oppilastoiminta

4. Teemapäivät, kansainväliset yhteistyöprojektit ja akateemiset luennot koko koululle

5. Opintomatkkoista ja projekteista tiedottaminen koko koululle

6. Kummilapsitoiminta

Kummitoiminta Arkadian yhteislyseossa alkoi vuonna 1996. Kummilapset saimme Planin ja Pelastakaa Lapset ry:n kautta. Tällä hetkellä meillä on kolme kummilasta. Tukitoiminnassa tuemme varsinkin tyttöjen koulutusta ja perheiden elinolojen parantamista. Toiminta rahoitetaan keräystuotoilla. Planin ja Pelastakaa Lapset ry:n kautta saamme säännöllisesti tietoja lasten elämästä, koulun edistymisestä ja muita kuulumisia. Vuonna 2016 kummilapsemme tulevat Kamerunista, Ghanasta ja Kenista.

13.5. Monilukutaito ja mediat

Aihekokonaisuus syventää opiskelijoiden ymmärrystä monilukutaidosta ja medioista sekä niiden keskeisestä asemasta ja merkityksestä ihmisenä kasvamiselle ja kulttuurille. Monilukutaidolla tarkoitetaan taitoja tulkita, tuottaa ja arvottaa tekstejä eri muodoissa ja konteksteissa. Medialukutaito on osa monilukutaitoa. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat sanallisten, kuvallisten, audittiivisten, numeeristen tai kinesteettisten symbolijärjestelmien tai niiden yhdistelmien muodostamia kokonaisuuksia. Monilukutaito tukee ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä sekä syventää kriittistä lukutaitoa ja kielitietoisuutta. Erilaiset lukutaidot kehittyvät kaikessa opetuksessa ja kaikissa oppiaineissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja kehittää monilukutaitoaan, erityisesti monimuotoisten tekstien tulkintaa, tuottamista ja arvottamista
- syventää käsitystään eri tieteen- ja taiteenalojen kielten merkityksestä opiskelussa ja työelämässä
- harjaantuu hakemaan, valitsemaan, käyttämään ja jakamaan monenlaisia tekstiaineistoja tiedonhankinnassa ja opiskelussa sekä syventää medioiden kuvanlukutaitoa
- syventää vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitojaan kehittämällä yhteisen mediatuottamisen osaamistaan yhdessä muiden kanssa eri viestintäympäristöissä ja eri välinein
- harjaantuu mediakriittisyyteen perehtymällä medioiden toimintaan vaikuttaviin yhteiskunnallisiin, taloudellisiin ja kulttuurisiin tekijöihin
- tuntee tekijänoikeuksia ja sananvapautta koskevia keskeisiä normeja sekä osaa analysoida monenlaisiin tekstiaineistoihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä
- osaa käyttää monilukutaitoa ja medioita itseilmaisussa ja vuorovaikutuksessa sekä toimia vastuullisesti sisällön tuottajana, käyttäjänä, jakajana ja arvioijana.

Opiskelijoiden monilukutaidon kehittymistä tukee oppiaineiden välinen yhteistyö, opiskelu monipuolisissa opiskeluympäristöissä, opiskelijoiden omien ideoiden ja toimintaympäristöjen

hyödyntäminen sekä yhteistyö esimerkiksi medioiden, kirjastojen sekä tutkimus- ja kulttuurilaitosten kanssa. Opiskelijat oppivat erilaisia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä mediassa toimimisen tapoja esimerkiksi osallistamalla mediamateriaalin laatimiseen. Lukion tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma voi tukea aihekokonaisuuden toteutusta.

13.6. Hyvinvointi ja turvallisuus

Aihekokonaisuuden tavoitteena on luoda yleiskuva hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavista psyykkisistä, sosiaalisista, fyysisistä, yhteiskunnallisista ja kulttuurisista tekijöistä. Elämönhallinnan taidot ja itsetuntemus sekä terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät tiedot, taidot, asenteet, arvot ja tahto ovat aihekokonaisuuden keskeisiä sisältöjä. Aihekokonaisuudella edistetään liikunnallisen elämäntavan omaksumista, vahvistetaan mielenterveyden suojatekijöitä ja opitaan tunnistamaan mahdollisia riskitekijöitä.

Aihekokonaisuus on osa lukion hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää toimintakulttuuria, jossa yhteisöllisyys ja keskinäinen huolenpito korostuvat. Hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmat liittyvät myös opiskelijakunnan toimintaan, kodin ja oppilaitoksen yhteistyöhön, oppilaitosruokailuun sekä opiskeluhuoltoon, joka löytyy tarkemmin Arkadian yhteislyseon opiskeluhuoltosuunnitelmasta. Aihekokonaisuuden toteuttamiseksi lukio voi tehdä yhteistyötä nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja sosiaalitoimen sekä poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa.

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää omaan, lukioyhteisön ja yhteiskunnan hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa pohtia, miten niiden ylläpitämiseen voi osallistua.

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa hyvinvointia heikentäviä tekijöitä, kuten kiusaamisen, häirinnän eri muotoja, johon katsotaan kuuluvan nykyaikaisen digiteknologian eri muodot. Näiden tarkoituksena on estää yksilöä jäämstä yhteisön ulkopuolelle, sekä pitää yllä mahdollisuutta puolustaa itseään ja muita.
- toimii oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi lukiossa, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnallisesti sekä osaa käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti, esimerkiksi sovittelun keinoin
- osaa toimia ongelma- ja poikkeustilanteissa sekä tarvittaessa hakeutua ja ohjata toisia hakeutumaan palvelujärjestelmän tarjoaman avun piiriin. Tarkemmat ohjeet löytyvät Arkadian yhteislyseon kriisi- ja pelastussuunnitelmasta.

14. EHEYTTÄVÄT OPINNOT

14.1. Teemaopinnot

Teemaopinnot ovat eri tiedonaloja yhdistäviä opintoja. Ne eheyttävät opetusta ja kehittävät opiskelijoiden taitoja hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Teemaopintojen keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen.. Sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa.

Teemaopintojen arviointi perustuu opiskelijan taitoihin hakea tietoa, arvioida ja soveltaa sitä sekä tuottaa luotettavien lähteiden pohjalta jäsenyntyneitä kokonaisuuksia. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat opiskelijan taidot arvioida kriittisesti tietolähteitä sekä ymmärtää eri tietojen ja taitojen välisiä yhteyksiä. Työskentelyn arviointi kohdistuu sen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Opiskelijoille annetaan ohjaavaa palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoista sekä työvälineiden käytöstä. Teemaopintojen arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

14.1.1. Monitieteinen ajattelu (TO1)

Kurssin tavoitteena on tarjota tilaisuuksia ajattelun taitojen kehittämiseen laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittävästi. Opiskelijat oppivat hahmottamaan eri tieteen- ja taiteenalojen välisiä yhteyksiä sekä niiden keskeisten periaatteiden ja käsitteiden vuorovaikutusta yhtä tiedonalaan laajemmista kokonaisuuksista. Kurssin aikana opiskelijat kehittävät kriittistä ja luovaa ajatteluaan itsenäisesti ja yhteistoiminnassa muiden kanssa. He analysoivat ja arvioivat erilaisia käsitejärjestelmiä ja näkökulmia ja käyttävät niitä johtopäätösten ja ratkaisujen tekemiseen. Kurssin keskeiset sisällöt valitaan vähintään kahdesta eri oppiaineesta tai aihekokonaisuudesta.

14.1.2. Tutkiva työskentely teknologialla (TO2)

Tieto- ja viestintäteknologian kurssin tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää yksin tai yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa johonkin ilmiöön tai aihepiiriin liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Samalla hän kehittää osaamistaan tieto- ja viestintäteknologiassa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija saa tilaisuuksia oppiainerajat ylittävään työskentelyyn ja yhteistyöhön. Kurssin keskeisillä sisällöillä on yhteys kahden tai useamman eri oppiaineen tietoihin ja taitoihin sekä aihekokonaisuuksiin.

14.1.3. Osaaminen arjessa (TO3)

Vapaaehtoistoiminnan, työelämän, liikennekasvatuksen tai kansainvälisen toiminnan kurssilla opiskelija saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa. Tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden koulussa hankkimansa osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista koulun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä. Hän saa mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen myös kansainvälisessä yhteistyössä. Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin kurssin tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen.

14.2. Taiteiden väliset kurssit

Taiteiden väliset kurssit ovat eri taiteenaloja yhdistäviä opintoja. Kurssien tehtävänä on laajentaa ja eheyttää musiikin, kuvataiteen ja opetussuunnitelmassa päätettävien mahdollisten muiden taideaineiden opetusta. Taiteiden väliset kurssit tarjoavat mahdollisuuksia laaja-alaisille ja teemallisille kokonaisuuksille perustuvalla taideoppimisella. Opinnot vahvistavat kulttuurisen tiedon ymmärtämistä ja arvottamista omassa elämässä. Kurseilla tuotetaan ja tulkitaan kulttuuria eri taiteenaloille ominaisilla

tutkimisen tavoilla. Opintojen tehtävänä on vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta ja osallisuutta omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Taiteiden väliset opinnot luovat mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä yhteistyölle lukion ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Koulutuksen järjestäjä voi päätöksellään tarjota opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä taiteiden välisiä kursseja. Mikäli lukio järjestää mahdollisuuden suorittaa taiteiden välisiä kursseja, niiden tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa.

Opetuksen tavoitteet

Taiteiden välisten kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kulttuurista osaamistaan taiteenalojen välisiä yhteyksiä hyödyntämällä
- tutkii itselle merkityksellisiä ilmiöitä ja teemoja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää ja soveltaa eri taiteen- ja tieteenaloilta hankkimaansa osaamista
- soveltaa eri taiteenaloille ominaisia tiedon tuottamisen tapoja ja niiden yhdistelmiä
- kehittää osaamistaan taiteenaloille ominaisia työtapoja, teknologioita, työskentelyprosesseja ja opiskeluympäristöjä käyttämällä
- työskentelee tavoitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmän jäsenenä
- kehittää taitoaan ilmaista itseään kokemuksellisuutta, moniaistisuutta ja toiminnallisuutta hyödyntämällä.

Arviointi

Opiskelijoille annetaan kurssilla kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa palautetta. Taiteiden välisen kurssin arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu tavoitteellisuuteen, suunnitelmallisuuteen ja tiedon tuottamiseen sekä taitojen soveltamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon osaamisen kehittyminen, työtapojen ja opiskeluympäristöjen käyttö, työskentelyprosessien eteneminen sekä toteutetut teokset, produktiot ja esitykset. Opiskelijoille annetaan palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoista sekä työvälineiden, materiaalien ja teknologioiden käytöstä.

Valtakunnalliset soveltavat kurssit

14.2.1. Monitaiteellinen musiikkiprojekti (TA1)

Kurssi tarjoaa opiskelijalle tilaisuuksia kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitojaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa. Tavoitteena on, että kurssin aikana opiskelija suunnittelee ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja.

14.2.2. Nykytaiteen keinoin (TA2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin nykytaiteelle ominaisin keinoin. Opiskelijat tutkivat kulttuurisia ilmiöitä eri taiteenalojen ilmaisun keinoja käyttämällä ja soveltamalla. Kurssilla hyödynnetään visuaalisuuden rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja. Opiskelijat syventyvät erilaisiin käsityksiin taiteen tehtävästä. Kurssilla tarkastellaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Taidetta käytetään osallistumisen ja vaikuttamisen muotona. Tutkittavat ilmiöt sekä käytettävät välineet, teknologiat ja ilmaisun keinot valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Kurssilla toteutetaan monitaiteellisia teoksia, produktioita ja esityksiä erilaisiin ympäristöihin.

14.2.3. Taidetta kaikilla aisteilla (TA3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan ja arvioimaan eri taiteenalojen ajankohtaisia toimintatapoja ja ilmiöitä. Kurssilla tarkastellaan taiteiden ja kulttuurien suhdetta sekä taiteen merkityksiä omassa elämässä, yhteiskunnassa ja maailmassa. Opiskelijoille merkityksellisiä teemoja ja aihepiirejä tutkitaan eri taiteenalojen keinoin ja niitä yhdistellen. Kurssi toteutetaan vähintään kahden taiteenalan välisenä kokonaisuutena. Kurssin keskeisiä sisältöjä voidaan valita myös aihekokonaisuuksista.

14.3. Taidelinja (TAI)

Taidelinja aloitettiin Arkadian yhteislyseossa syksyllä 2008. Taidelinjalle opiskelijat pyrkivät erillisellä haulla yhteisvalinnassa. Toiminnan ytimenä on musiikin, kuvataiteen, teatteritaiteen ja tanssin yhteinen produktio lukuvuoden aikana.

14.4. Tiedeopinnot

Uuteen opintosuunnitelmaan tullaan lisäämään useita tiedeopetusta lisääviä kursseja.

14.5. Muut opinnot

Aktiivisesta toiminnasta opiskelijakunnassa ja tutoropiskelijana voi saada soveltavan lukiokurssin.

Muulla hankitut tiedot ja taidot voidaan hyväksi lukea lukio-opinnoissa syventävinä tai soveltavina kursseina. Tällaisia kursseja voivat olla mm. vaihto-oppilasvuotena ulkomailla suoritettut opinnot, autokoulu, seurakunnan ihmishuokoulutus.

15. OPISKELUHUOLTO

Opiskelijahuollon tavoitteena on opiskelijan oppimisen, fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen. Opiskeluhoitoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoitona.

15.1. Yhteisöllinen opiskeluhoito

Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteuttaa koko koulu yhteisö yhdessä. Opiskeluhoitolla edistetään turvallista työskentely-ympäristöä, viihtyvyyttä, nuorten osallisuutta, ja hyvinvointia, terveellisiä elämäntapoja ja hyvinvointia, myönteistä ilmapiiriä sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhdessä huolehditaan tasa-arvoisista oppimisen mahdollisuuksista ja opintojen etenemisen tukemisesta. Tärkeitä teemoja ovat mm. tasa-arvo, erilaisuuden kunnioittaminen sekä kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisy.

Yhteisöllistä opiskeluhoitoa voidaan tarvittaessa kohdentaa tietyille ryhmille. Yhteisöllisessä opiskeluhoitossa voidaan myös hyödyntää moniammatillista yhteistyötä ja konsultaatiota.

15.1.1. Opiskeluhoitonsuunnittelu, tiedottaminen ja toteuttaminen

Yhteisöllistä opiskeluhoitoa suunnittelevat ja toteuttavat opettajakunta ja oppilaskunta yhdessä, yhteistyössä oppilaitoksen muun henkilökunnan, huoltajien sekä ulkopuolisten tahojen, mm. seurakunnan ja nuorisotoimen kanssa.

Tiedottaminen tapahtuu hyödyntäen koulun tiedotteita, kotisivua, hallinto-ohjelmaa (wilma), ryhmänohjaustuokioita, vanhempainiltoja ja muita koulun tapahtumia.

Opiskeluhoitosuunnitelma käsitellään opettajainkokouksessa ja johtokunnassa. Suunnitelma liitetään osaksi lukion opetussuunnitelmaa ja on kaikkien nähtävillä kotisivulla.

Opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen otetaan huomioon yhteisöllisen opiskeluhoitonsuunnittelussa, toteuttamisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä.

koulun järjestyssäännöissä huomioidaan opiskeluhoitonsuunnittelun tarpeet.

Opiskeluhoitonsuunnittelussa kuullaan työsuojeluvaltuutettua.

15.1.2. Yhteisöllisen opiskeluhoitonsuunnittelun toimintatavat

Opiskeluhoitonsuunnittelun ja ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

Koko työyhteisön henkilökunta, opiskelijat ja huoltajat ovat velvollisia havainnoimaan ja tiedottamaan sekä korjaamaan mahdollisia puutteita työskentely-ympäristön turvallisuudessa.

Terveystarkastus tehdään kolmen vuoden välein (terveydenhuoltolaki 16 §). Työterveyshuollon edustaja organisoii tarkastuksen, jossa ovat mukana rehtori, opiskeluterveydenhoitaja ja/tai lääkäri, työsuojelun edustaja ja kiinteistöhoitaja. Kouluterveyskyselyjen (THL) ja lukiokoulutuksen laatukyselyn tuloksia kouluympäristön osalta hyödynnetään tarkastuksessa.

Tärkeä osa oppilaitoksen turvallisuutta ja terveellisuutta on päihteettömyys, johon pyritään ennen kaikkea ennaltaehkäisevillä toimilla ja jatkuvalla havainnoinnilla. Mahdollista päihteiden käyttöä ehkäistään tiedottamisella ja seurannalla, tarvittaessa puututaan keskustelemalla opiskelijan kanssa ja tiedottamalla huoltajille. Kaikkien päihteiden käyttö on koulun alueella kielletty.

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisy ja niihin puuttuminen on esitetty kriisi- ja tasa-arvosuunnitelmissa. Vaaratilanteita ja vahinkoja pyritään ennalta ehkäisemään. Vahingon sattuessa toimitaan kriisi- ja turvallisuussuunnitelman mukaan.

Yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi

Opiskelijakunnan hallitus on lukiolaisten valitsema toimielin, joka edustaa kaikkia lukion opiskelijoita, järjestää tapahtumia sekä vaikuttaa lukiota koskeviin yhteisiin päätöksiin. Rehtori on tiiviissä yhteydessä opiskelijakunnan hallitukseen. Hallituksen edustajat kutsutaan lukuvuosittain myös yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän palaveriin.

Opiskelijatutorit puolestaan perehdyttävät uudet lukiolaiset osaksi lukion kulttuuria. Samalla tutorit rakentavat yhdessä muun opiskelijakuntatoiminnan kanssa lukion yhteishenkeä, jotta oma lukio olisi jokaiselle paras mahdollinen paikka olla ja opiskella.

Yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi

Huoltajalla on käytössään Wilma-järjestelmä, jonka avulla hän voi seurata opiskelijan opintojen etenemistä ja poissaoloja. Wilman avulla huoltaja voi olla yhteydessä koulun henkilökuntaan. Ryhmänohjaaja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin, mutta myös huoltajien toivotaan olevan aktiivisia. Jokaiselle vuosiluokalle järjestetään vanhempainilta vähintään kerran lukuvuodessa. Lukiossa toimii myös vanhempainyhdistys Arkadian yhteislyseo ystävät ry, jonka tavoite on edistää koulun ja kodin yhteistyötä esimerkiksi järjestämällä illallistanssit lukion Wanhoille.

Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Yhteistyötä poliisin, sosiaalityön, nuorisotyön ja muiden viranomaisten kanssa tehdään tarpeen mukaan. Seurakunta järjestää ylioppilaskirjoitusten yhteydessä abikahvilan ja pitää aamunavauksia. Kuraattori, psykologi ja terveydenhoitaja kuuluvat Klaukkalan alueen monialaiseen yhteistyöryhmään, jossa käsitellään alueen ajankohtaisia ilmiöitä.

Terveystiedon opetuksen ja terveysneuvonnan välinen yhteistyö

Terveystiedon opetukseen sisällytetään terveydenhoitajan antamaa terveysneuvontaa. Terveydenhoitaja ja terveystiedon opettaja pitävät yhdessä terveystiedon ensimmäisen kurssin aikana yhden oppitunnin.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatavat ja käytännöt

Opiskelijahuoltoa koordinoidaan ja kehitetään lukiokohtaisessa yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä (YHR). YHR vastaa yhteisöllisen opiskeluhoollon toiminnan suunnittelusta, toteuttamisesta, arvioinnista ja kehittamisestä. Tehtävänä on myös tietopohjan kokoaminen ja suunnitelman laatiminen sen pohjalta. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti vähintään kerran joka jaksossa. Kokousten ajat suunnitellaan etukäteen lukuvuosittain. Käsiteltävistä asioista kirjoitetaan muistiot, joita käytetään omavalvonnassa.

Yhteisölliseen opiskelijahuoltoryhmään kuuluvat terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, opintojen ohjaaja, erityisopettaja, rehtori, sekä vähintään kerran lukuvuodessa opiskelijakunnan edustaja tai varaedustaja sekä vuorollaan jokainen ryhmänohjaaja. Tarvittaessa ryhmässä voi olla myös opettaja.

Poissaolojen ehkäiseminen ja seuranta

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta (lukiolaki 25§). Luvattomia poissaoloja ei sallita. Ennalta tiedossa oleviin poissaoloihin tulee hakea lupa hyvissä ajoin oppilaitoksen ohjeiden mukaisesti. Opiskelijan on selvitettävä poissaolonsa syy välittömästi lukioon palattuaan oppilaitoksen määrittelemällä tavalla. Poissaoloja ennaltaehkäistään luomalla opiskelijoille turvallinen ja viihtyisä opiskeluympäristö.

Opettajat merkitsevät poissaolot Wilmaan viipymättä. Ryhmänohjaaja seuraa säännöllisesti opiskelijoiden poissaoloja ja keskustelee tarvittaessa opiskelijan kanssa. Luvattomiin ja huolta herättäviin poissaoloihin puututaan heti ja ryhdytään opiskeluhoollollisiin toimenpiteisiin. Ryhmänohjaaja ilmoittaa tarvittaessa opiskelijan poissaoloista huoltajille, aineenopettajille, rehtorille ja kuraattorille sekä tarpeen mukaan muille tahoille.

Esteettömyys, tapaturmat, ensiapu ja hoitoonohjaus

Koulutapaturma on opiskelijalle lukiossa tai koulumatkalla sattunut äkillinen, ulkoisen ruumiinvamman aiheuttava odottamaton tapahtuma. Koulutapaturmina korvataan myös sellaiset vammat, jotka ovat syntyneet kotimaassa ja ulkomailla opintokäynnillä, opintoretellä, leireillä tai välittömällä matkalla niihin, mikäli ne sisältyvät lukion vuosisuunnitelmaan.

Ulkomaille suuntautuville opintoretkille opiskelijan on syytä keskustella opettajan tai rehtorin kanssa mahdollisesta henkilökohtaisesta omasta matkavakuutuksesta.

Tapaturman sattuessa otetaan yhteyttä oppilaitoksen terveydenhoitajaan tai mikäli hän ei ole koululla, yhteyttä otetaan Kirkonkylän terveysaseman päivystykseen. Häätälanteessa soita 112.

Koko työyhteisön henkilökunta, opiskelijat ja huoltajat ovat velvollisia havainnoimaan ja tiedottamaan sekä korjaamaan mahdollisia puutteita työskentely-ympäristön turvallisuudessa.

Huoltajat voivat olla yhteydessä suoraan koulun henkilökuntaan ja välillisesti vanhempainyhdistyksen kautta.

Opiskeluhooltotyöryhmän toimintatavat ja käytännöt suunnitellaan hyvissä ajoin ennen lukuvuoden alkua.

Yhteistyötä poliisin, sosiaalityön, nuorisotyön ja muiden viranomaisten kanssa tehdään tarpeen mukaan.

15.2. Yksilöllinen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhoitojen palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhoito, opiskeluhoitojen psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhoito. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5§) Tavoitteena on tunnistaa opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita, ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä varhaisessa vaiheessa.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijan mielipiteitä kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus.

Yksilöllisen opiskeluhoitotyön tehtävät ja tavoitteet:

- a) Seurata ja edistää opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista.
- b) Varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäiseminen.
- c) Yksittäisen opiskelijan tuen ja opiskeluhoitojen tarpeen selvittäminen
- d) Yksittäistä opiskelijaryhmää koskeva monialainen opiskeluhoito, kuten opiskeluterveydenhoitojen palvelut ja psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti säännösten ja ohjeiden mukaisesti, kokoajana se henkilö, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmään voivat kuulua terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja opiskelijan ryhmänohjaaja tai muu keskeinen opettaja. Myös rehtori voi kuulua tähän ryhmään, mutta hänellä on tietojen suhteen hyväksikäyttökielto. Monialaiseen asiantuntijaryhmään voi kuulua myös koulun ulkopuolinen, opiskelijan toivoma henkilö.

Tapauskohtaisen, opiskelijan tueksi kootun ryhmän toiminta ja nimeäminen edellyttää opiskelijan tai huoltajan suostumusta. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, jolla on kirjaamisvelvollisuus. Ryhmän puheenjohtaja vastaa siitä, että asian käsittely kirjataan opiskelijan yksilölliseen opiskeluhoitokertomukseen ja että se säilytetään lain vaatimalla tavalla opiskeluhoitorekisterissä.

Huom. erityisestuen suunnittelu ja tuen antamiseen liittyvien selvitysten tekeminen ei ole yksilöllistä opiskeluhoitoa, vaan moniammatillista yhteistyötä opiskeluhoitojen ammattihenkilöiden kanssa, minkä perusteella erityisestä tuesta ei voi kieltäytyä.

Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys:

a) Opiskeluhoitokertomuksen laatii nimetty henkilö. Opiskelijan henkilökohtaiset tiedot ja lomakkeet on vain rajatun henkilöstön käytettävissä ja säilytetään kassakaapissa.

b) Kuraattorin asiakaskertomukset

c) Potilaskertomukset, muut potilasasiakirjat (kouluterveyden hoitojen henkilöstön ja psykologien kirjaukset)

Erityisen tuen aikana monialainen asiantuntijaryhmä tekee tiivistä yhteistyötä opiskelijan, huoltajien ja opiskelijan hyvinvoinnista huolehtivien yhteistyötahojen kanssa.

Lukion opiskeluhoitojen asiantuntijaryhmä ottaa tarvittaessa tapauskohtaisesti yhteyttä koulun ulkopuolisiin palveluihin ja yhteistyökumppaneihin kuten poliisi, sosiaalitoimi, nuorisotoimi, seurakunta ym. Yhteistyö näiden tahojen kanssa yksittäisen opiskelijan tapauksen käsittelemiseksi edellyttää

opiskelijan ja/tai huoltajan suostumusta. Yleisellä tasolla tapahtuva yhteistyö ei edellytä suostumuksen pyytämistä.

Opiskelijan henkilökohtainen tilanne huomioidaan yksilöllisesti myös sairaustilanteissa. Yksittäisistä sairauden vaatimista erityisjärjestelyistä opiskelija voi sopia opettajan ja rehtorin kanssa. Tarvittaessa opiskelijan ja huoltajan kanssa kokoonnutaan monialaisesti ja opiskelijalle voidaan tehdä opintojen tueksi tehostetun tuen suunnitelma.

Erityisruokavalioiden kohdalla opiskelija toimittaa koulun keittiöön lääkärintodistuksen erityisruokavalioiden tarpeesta. Keittiö vastaa erityisruokavalioiden toteuttamisesta.

Opiskelijalla on oikeus opiskeluhoollon tukeen kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessäkin.

15.3. Opiskeluhooltoryhmä

Opiskeluhooltoryhmä vastaa opiskeluhoollon suunnittelusta ja opiskeluhooltoon liittyvien asioiden toteuttamisesta yhteistyössä opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti vähintään kerran joka jaksossa. Kokousten ajankohdat suunnitellaan etukäteen lukukausittain. Kokouksissa käsiteltävistä asioista kirjoitetaan muistiot, joita käytetään omavalvonnassa.

Ryhmän kokoonpano: Terveystoimittaja, kuraattori, psykologi, opintojen ohjaaja, erityisopettaja, rehtori sekä vähintään kerran lukuvuodessa opiskelijakunnan on edustaja tai varaedustaja. Tarvittaessa ryhmässä voi olla ryhmänohjaaja ja opettaja.

Terveystoimittaja Karoliina Sundholm, Nurmijärven kunnan palveluksessa

Opiskeluterveydenhuolto vastaa opiskelijan hyvinvoinnin ja terveyden seuraamisesta, arvioinnista ja edistämisestä. Terveystoimittaja tapaa opiskelijat toimintaa ohjaavan asetuksen mukaisesti, yksilöllisesti kahtena ensimmäisenä opiskeluvuonna ja ryhmätapaamisessa kolmantena opiskeluvuonna.

Terveystoimittaja vastaa myös opiskelijaterveydenhuollon tiedottamisesta, opiskelijoiden terveystapaamisista, sekä opiskelijakohtaisesta yhteistyöstä opettajien ja ala-ikäisen opiskelijan huoltajien kanssa. Hän ohjaa opiskelijat tarvittaessa lääkärin tai muiden asiantuntijoiden jatkotutkimuksiin. Opiskelijaterveydenhuollossa toteutetaan terveysneuvontaa ja – ohjausta.

Terveystoimittaja seuraa oppilaitoksen terveydellisiä oloja sekä yleisellä tasolla että terveystapaamisten välityksellä tuleen tiedon perusteella. Opiskelijaterveydenhuoltoon kuuluu terveydenhoidon lisäksi sairaanhoito sekä suunterveydenhuolto. Tapaturmien yhteydessä annetaan ensiapua ja ohjataan jatkohoitoon. Vastuu ensiavusta ja hoitoon ohjauksesta on kaikilla oppilaitoksen aikuisilla.

Terveystoimittaja on tavattavissa ma, ti, (to), pe. Avoin vastaanotto paikallaolopäivinä on klo 10–11 ja 12–12.30. Tavoitettavissa puhelimitse päivittäin, p. 040 3172805, Wilman kautta ja sähköpostitse karoliina.sundholm@nurmijarvi.fi.

Lisätietoa: www.nurmijarvi.fi >Perhe ja hyvinvointi > Terveyspalvelut > Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Lääkäri, Nurmijärven kunnan palveluksessa

Opiskelijaterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri. Lääkärin vastaanotto on Arkadian yhteislyseolla 2-4 kertaa kuukaudessa.

Lääkärintarkastus on naispuolisilla opiskelijoilla ensimmäisenä opiskeluvuonna ja pääsääntöisesti miespuolisilla opiskelijoilla toisena opiskeluvuonna, sisältäen kutsuntojen ennakkoterveystarkastuksen. Lääkärin toimialueeseen kuuluvat opiskelijan fyysiseen kasvuun, kehitykseen ja opiskeluun liittyvät asiat. Terveystarkastuksissa kartoitetaan myös opiskelijan psykososiaalista tilannetta. Tarvittaessa lääkäriajan voi varata ehkäisyyn, todistusasioihin, mielenterveyteen ja päihdeongelmiin liittyvissä asioissa. Ajanvaraus tehdään terveydenhoitajan kautta. Pääsääntöisesti lääkärintoimintaa vaativat sairausasiat hoidetaan terveysasemalla omalääkärin vastaanotolla.

Psykologi Sini Tiainen-Salonen, Nurmijärven kunnan palveluksessa

Psykologi on Arkadian yhteislyseon opiskelijahuoltoryhmän jäsen ja terveydenhuollon ammattihenkilö, joka pyrkii edistämään opiskelijoiden hyvinvointia ja opintojen sujumista. Psykologin yksilökohtaiseen työhön kuuluu psykologisia tutkimuksia, ts. oppimisvaikeuksien selvittelyä ja tukikeskusteluja liittyen esimerkiksi nuoren mielialaan tai vaikeaan elämäntilanteeseen. Psykologi työskentelee läheisessä yhteistyössä mm. koulukuraattorin, terveydenhoitajan ja erityisopettajan kanssa. Koulupsykologin tapaamiset ovat vapaaehtoisia, luottamuksellisia ja maksuttomia. Työskentelyn kesto voi vaihdella yksittäisestä keskustelusta pitkäaikaiseen tukikontaktiin. Yksilöllisten tapaamisten lisäksi psykologi pyrkii edistämään koko kouluyhteisön hyvinvointia ja kehittämään koulun toimintatapoja yhdessä muun opiskelijahuoltoryhmän kanssa. Lisäksi opettajilla on mahdollisuus konsultoida psykologia, kun huoli nuoresta herää.

Vanhempi tai nuori itse voi ottaa yhteyttä psykologiin mm. seuraavanlaisissa asioissa:

- tunne-elämään ja mielialaan liittyvät asiat (esim. alakuloisuus, ahdistus, pelot)
- motivaatio, stressi, univaikeudet, syömishäiriöt
- henkilökohtainen suru perhe -/ kaveripiirissä, seurustelusuhteet
- oppimisvaikeudet

Yhteyttä voi ottaa puhelimella, 040-3173557, Wilman kautta tai tulemalla käymään perjantaisin, etenkin klo 10-11

Kuraattori Riina Myllyniemi, Nurmijärven kunnan palveluksessa

Kuraattoripalvelut ovat oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista yksilökohtaista opiskelijahuoltoa, jolla tarkoitetaan kuraattorin antamaa opiskelun tukea ja ohjausta. Niiden tarkoituksena on tukea opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Tavoitteena on edistää koko oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa.

Kuraattorin tapaamisissa kartoitetaan opiskelijan opintoja ja oppimisympäristöä, opiskelijan henkilökohtaista toimintakykyä, vointia ja jaksamista, perhe- ja kotitilannetta sekä kaverisuhteita, harrastuksia ja vapaa-ajan viettoa. Kuraattori toimii yhteistyössä opiskelijan, huoltajien, opettajan sekä tarvittavien tahojen kanssa. Tarvittaessa kuraattori ohjaa opiskelijan opiskelijahuollon tai oppilaitoksen ulkopuolisten palveluiden piiriin.

Kuraattori on tavattavissa kahtena päivänä viikossa. Yhteyttä saa puhelimitse 040-3172474, sähköpostitse riina.myllyniemi(at).nurmijarvi.fi ja Wilman kautta.

Opinto-ohjaaja Päivi Vanninen

Opinto-ohjaaja neuvoo ja auttaa opiskelijaa opintojen ja ylioppilaskirjoitusten suunnittelussa sekä ohjaa jatko-opintoihin. Tarvittaessa opintoja suunnitellaan yksilöllisesti opiskelijan elämäntilanteen mukaan mm. opintojen pidentämiseen liittyvissä tilanteissa. Opinto-ohjaaja osallistuu tarvittaessa perhepalaveriin yhdessä ryhmänohjaajan ja/tai opiskeluhuoltoryhmän jäsenten kanssa.

Opinto-ohjaaja on koululla päivittäin. Yhteystiedot: p.010 5013705, opo@ayl.fi

Erityisopettaja Päivi Paloviita-Siivonen

Erityisopettaja tulee tutuksi kaikille ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille teettäessään ryhmille lukiseulat ensimmäisen jakson aikana. Seulan perusteella hän kutsuu osan opiskelijoista yksilötestiin ja haastatteluun mahdollisen lukivaikeuden toteamiseksi. Erityisopettaja laatii tarvittaessa lukilausunnon ja suunnittelee yhdessä opiskelijan ja tämän huoltajan kanssa opiskelua helpottavia tukitoimia. Myös muihin oppimista hankaloittaviin vaikeuksiin, kuten matematiikan vaikeuksiin, hahmottamisen vaikeuksiin, tarkkaavuuden vaikeuksiin tai sosiaalis-emotionaalisiin vaikeuksiin voi saada tukea opiskelun aikana. Tukitoimet kirjataan erityisen tuen suunnitelmaan, jonka oppilaitoksen monialainen opiskelijahuoltotyöryhmä hyväksyy.

Lukion erityisopetus on ensisijaisesti pedagogista tukea, jonka tavoitteena on opiskelutaitojen vahvistaminen, omien vahvuuksien löytäminen ja itsetunnon parantaminen oppijana. Erityisopettaja toimii yhteistyössä muiden opiskeluhuoltoryhmän jäsenten ja opettajakunnan kanssa.

Erityisopettajalla on koululla joka päivä ja yhteyttä voi ottaa henkilökohtaisen käynnin lisäksi Wilman kautta.

Rehtori Jaakko Julkunen, puh. 050-5363490, rehtori@ayl.fi

Rehtori johtaa opiskeluhuollon koordinoitua. Huolehtii opettajien ja muun henkilökunnan osaamisesta ja koulutuksesta sekä toimintakulttuurin ja opiskeluhuollon seurantajärjestelmän kehittymisestä. Huolehtii tiedottamisesta opiskelijoiden ja huoltajien yhteistyövelvoitteista.

Ryhmänohjaaja seuraa Wilmasta ryhmänsä opiskelijoiden poissaoloja ja puuttuu luvattomiin tai runsaisiin poissaoloihin riittävän ajoissa sekä haastattelee ykkösvuosikurssin opiskelijat (muilla vuosiluokilla aina tarpeen mukaan). Ryhmänohjaaja ottaa tarvittaessa yhteyden alaikäisen opiskelijan huoltajiin ja tekee tiivistä yhteistyötä opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa. Tarvittaessa ryhmänohjaaja pyytää kuraattorin yhteistyöhön tuen saamiseksi opiskelijalle ja siten poissaolojen vähentämiseksi.

Tarvittaessa oppilaitos pyytää yhteistyöhön tai tekee ilmoituksen poliisille tai lastensuojelun viranomaisille yksittäisestä opiskelijasta. Poliisi voi oppilaitoksessa tehdä ennaltaehkäisevää työtä kuten päihde- ja liikennevalistusta, jota varten oppilaitoksella on käytettävissä lähipoliisin palvelut.

Opiskeluhuollon piirissä työskentelevien on kiinnitettävä erityistä huomiota mahdollisiin julkisuuden kautta tuleviin väärinkäsityksiin opiskeluhuoltopalveluiden käytöstä.

15.4. Opiskeluhuollon kokonaistarve

Yksilöllinen opiskeluhoito arvioidaan olevan tarpeen 10 – 15 prosentilla koko opiskelijamäärästä.

Opiskeluhoiton arvioinnissa ja kehittämisessä kuullaan opiskelijoita, huoltajia ja koulun henkilökuntaa sekä hyödynnetään paikallisia ja valtakunnallisia kouluterveyskyselyjä.

Toiminta opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa on esitetty lukion kriisisuunnitelmassa, pelastussuunnitelmassa ja tasa-arvosuunnitelmassa. Alla on poimittu niistä olennaisin.

Kriisiryhmän kokoonpano ja toiminta on kuvattu erillisessä kriisisuunnitelmassa

Tarvittaessa oppilaitos pyytää yhteistyöhön tai tekee ilmoituksen poliisille tai lastensuojelun viranomaisille yksittäisestä opiskelijasta. Poliisi voi oppilaitoksessa tehdä ennaltaehkäisevää työtä kuten päihde- ja liikennevalistusta, jota varten oppilaitoksella on käytettävissä lähipoliisin palvelut.

Opiskeluhoiton piirissä työskentelevien on kiinnitettävä erityistä huomiota mahdollisiin julkisuuden kautta tuleviin väärinkäsityksiin opiskeluhoitopalveluiden käytöstä.

Opiskeluhoitotyöryhmään voidaan kutsua tarvittaessa yksi tai useampia opiskelijoiden edustajia.

15.5. Seuranta ja arviointi

Opetuksen järjestäjä seuraa koulun opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista. Suunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä Nurmijärven kunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhoiton kokonaisuuden omavalvonnan toteuttamisesta.

Rehtori yhteistyössä opiskeluhoitoryhmän kanssa vastaa opiskelijahuoltosuunnitelman toteuttamisesta, arvioinnista ja seurannasta. Ryhmä päättää arvionsa perusteella opiskeluhoitosuunnitelman päivityksistä

Lukuvuosittain ryhmä arvioi kokouksessaan miten ovat toteutuneet opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvatut

- opiskeluhoiton suunnittelu ja tiedottaminen
- opiskeluhoiton kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut
- yhteisöllinen ja yksilöllinen opiskeluhoitotyö ja niihin liittyvät kokouskäytänteet

15.6. Lukion toiminta ja tilat

Arkadian yhteislyseon on yksityinen, Ada Äijälän Koulu O/Y:n ylläpitämä, yleissivistävä, jatko-opintoihin valmistava ja ylioppilastutkintoon johtava toisen asteen oppilaitos. Opetus on järjestetty nuorille annettavan lukiokoulutuksen tuntijaon mukaisesti. Opiskelijoita on noin 400 varsinaista opiskelijaa ja joissakin jaksoissa muutamia ns. kaksoistutkintolaisia Keuda Nurmijärven ammattioppilaitoksesta. Arkadian yhteislyseo toimii vuonna 1991 valmistuneessa ja 2007 laajennetussa hyväkuntoisessa kiinteistössä, os. Lepsämäntie 15, 01800 Klaukkala. Terveydellisiä haittoja kiinteistön kunnosta johtuen ei ole tarkastuksissa havaittu.

16. KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ

Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää myös opiskelijoiden, huoltajien ja kotien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta.

Koulun ja kodin välistä yhteydenpitoa hoidetaan pääsääntöisesti Wilman välityksellä. Jokaiselle opiskelijalle on nimetty ryhmänohjaaja, joka toimii nuoren lähimpänä opettajana ja tärkeimpänä yhteydenpitäjänä koteihin. Ryhmänohjaaja tutustuu nuoreen haastattelun avulla ja tapaa tätä useamman kerran joka jaksossa. Täten ryhmänohjaaja tukee sekä seuraa nuoren opintomenestystä läpi koko lukioajan. Ryhmänohjaaja avustaa myös kurssivalintojen teossa opinto-ohjaajan rinnalla. Huoltajilla on mahdollisuus seurata opiskelijan opintomenestystä Wilman kautta sekä saada tietoa koulun ajankohtaisista asioista koulun kotisivuilta. Koulu järjestää kaikkien opiskelijoiden huoltajille vanhempainillat lukuvuosittain.

Opinto-ohjaaja tapaa ensimmäisen vuoden opiskelijat jo opintojen alkuvaiheessa ja ohjaa sekä lukio-opiskeluun että jatko-opintoihin liittyvissä asioissa.

Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Koulussamme toimii aktiivinen vanhempainyhdistys, jonka näyttävin aikaansaannos on toisen vuosikurssin vanhojentanssit. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, opiskeluhuollosta sekä oppimisen ja opiskelun tuesta. Ensimmäisen vuoden opiskelijat osallistuvat lukikartoitukseen, jonka avulla saadaan selville mahdollinen tuen tarve. Koulussa järjestetään kielissä ja matematiikassa säännöllistä tukiopetustoimintaa.

17. OPISKELIJAN TUKIVERKOSTO

17.1. Ryhmänohjaaja

Luokkatomassa lukiossa jaetaan opiskelijat ohjausryhmiin, joista kutakin ohjaa ryhmänohjaaja. Heidän työssään painottuvat ryhmän sisäinen tiedottaminen, kurssikertymän ja arvosanojen sekä poissaolojen seuraaminen. Hän hoitaa myös yhteydenpidon kotiin ja vanhempiin. Jotta oppilaitos voisi varmistaa, että huoltajat saavat asetuksen mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, koulu voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tiedotteisiin sellaisilta opiskelijoilta, jotka eivät vielä ole täysi-ikäisiä.

17.2. Opintojen ohjaaja

Opintojen ohjaaja auttaa opiskelijaa lukio-opiskelun suunnittelussa ja opintojen etenemisen seuraamisessa. Lisäksi hän auttaa ammatinvalintaan sekä yhteishakuun liittyvissä asioissa sekä järjestää työelämään tutustumismahdollisuuksia. Opiskelun suunnittelu, etenemisen seuraaminen ja jatko-opintoihin tutustuminen vaativat entistä enemmän aktiivisuutta opiskelijalta. Näissä asioissa häntä auttavat opintojen ohjaajan lisäksi aineen opettaja, ryhmänohjaaja ja rehtori. Opiskelijan on hyvä olla itse aktiivinen ja kysellä asioista heti kun kysyttävää ilmenee.

17.3. Terveydenhoitaja

Opiskelijaterveydenhuolto on kansanterveystyötä, jonka tavoitteena on opiskelijoiden ja kouluyhteisön terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Terveydenhoitaja ja lääkäri ovat tavattavissa erikseen ilmoitettavan aikataulun mukaisesti.

Terveydenhuollosta opiskelijat saavat:

- neuvontaa, tukea ja hoitoa nuorten terveyteen, kehitykseen ja elämäntilanteisiin liittyvissä asioissa
- terveystarkastuksia ja -todistuksia esim. ajokorttia ja armeijaa varten
- opiskeluun ja ammatinvalintaan liittyvää terveystietoa
- ehkäisyneuvolapalvelut
- rokotukset

17.4. Tutortoiminta

Tutortoiminta on koulussamme opiskelijatutorointia. Toisen vuosikurssin oppilaat opastavat, tukevat ja neuvovat ensimmäisen vuosikurssin oppilaita kaikissa kouluun ja opiskeluun liittyvissä asioissa vuoden ajan. Tutor on "lempeä peräänkatsoja" tai "ymmärtävä auttaja". Toiminnan päämääränä on luoda koulussamme myönteistä kouluhenkeä, lisätä oppilaiden yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteistoiminnallisuutta. Usein uusilla oppilailta on ongelmia ja epätietoisuutta asioista, joista on helpompi puhua samanikäisen tutorin kanssa. Tutorit toimivat pareittain ja jokaisella uudella oppilaalla on kaksi nimettyä tutoria tukena. Tutortoiminta on kiinteässä yhteistoiminnassa oppilaskunnan kanssa.

Tutortoiminta

Tutorit ovat vanhempia, usein toisen vuoden opiskelijoita, jotka ovat aloittavia opiskelijoita varten. Tutoriksi voi hakea kevätlukukaudella järjestettävässä tutorhaussa.

Tutor:

- auttaa ja tukee
- tutustuttaa koulun käytänteisiin
- luo hyvää yhteishenkeä
- järjestää ja osallistuu tapahtumiin kuten suunnittelupalaverit, ykkösten päivä, lukioilta, vierailut oton kanssa muissa kouluissa ja koulutusmessuilla markkinoimassa kouluumme ja 9. luokkalaisten vierailut koulullamme
- osallistuu tutorkoulutukseen

Aktiivisesta tutorina toimimisesta saa yhden lukiokurssin.

17.5. Opiskelijakunta

Lukiossa on oppilaskunta, jonka tehtävä on suunnitella ja edistää oppilaiden yhteistoimintaa. Osallistuminen tähän toimintaan lisää yhteistyökykyä ja opettaa hoitamaan käytännön asioita sekä johtotehtäviä. Osallistuessaan voi opiskelija tuoda esille koulun toiminnan kannalta tärkeitä asioita!

Luokaton lukio vaatii uudenlaista aktiivisuutta niin opettajilta kuin opiskelijoiltakin. Opiskelija joutuu liikkumaan joustavasti sekä kooltaan, ikärakenteeltaan että tuttuudeltaan erilaisissa opiskeluryhmissä ja

eri opettajien ohjauksessa. Lukioon hakeutuminen on vapaaehtoista, mutta vaatii sitten sitoutumista itse tehtyihin valintoihin sekä koulu yhteisön sääntöihin. Ihanne olisi, kuten oman lukiomme abiturientit asian ilmaisivat, että luokattomassa lukiossa opettaja ei olisi opiskelussa niinkään määräävässä asemassa, vaan oman alansa asiantuntija, jonka ohjauksessa opiskelija aktiivisesti työskentelee.

Opiskelijakuntatoiminta

Opiskelijakunnan hallitus valitaan koulun opiskelijoiden keskuudesta ja se edustaa kaikkia koulun opiskelijoita eli opiskelijakuntaa.

Opiskelijakunnan hallitus:

- toimii aktiivisesti pitäen yllä yhteyksiä opiskelijakuntaan, opettajakuntaan, muuhun koulun henkilökuntaan ja Suomen Lukiolaisten liittoon
- edistää opiskelijakunnan hyvinvointia ja vaikutusmahdollisuuksia esim. palautelaatikko, viihtyvyyskyselyt
- edistää koulun yhteistoimintaa ollen mukana tempausten, tapahtumien ja juhlien suunnittelussa ja järjestämisessä esim. joulujuhla, kevätjuhla, Lasten oikeuksien päivä, vanhempainillat
- osallistuu koulukuvauksen järjestämiseen
- järjestää palveluita ja yhteishankintoja esim. välipala-automaatti, tietokoneet
- vastaa opiskelijakunnan varainhankinnoista sekä varojen kohdentamisesta opiskelijakunnan ja kummilapsen hyväksi
- kokoontuu säännöllisesti ja tiedottaa asioistaan esim. maanantaituokiossa ja ilmoitustaululla
- osallistuu koulutuksiin

Opiskelijakunnan hallituksessa toimimisesta saa yhden lukiokurssin.

18. OPINTOJEN RAHOITUS

Lukio-opetus on maksutonta. Muut opiskelun kustannukset, suurimpana menoeränä oppikirjat, opiskelija maksaa itse. Ohjeet oppikirjojen ostamiseksi annetaan lukukauden alussa. Monet opiskelijat käyvät koulunkäynnin ohessa töissä ja rahoittavat opintonsa tai ainakin osan niistä itse. Rahoitusta voi helpottaa hakemalla valtion tukea.

18.1. Opintotuki

Opintotuki koostuu opintorahasta, asumislisästä ja opintolainan valtiontakauksesta. Jotta opintotukea voi saada, tulee opiskelun olla päätoimista. Lukiossa päätoimisuus täyttyy kymmenen kurssin suorittamisella lukukaudessa. Myös osallistuminen kahteen ylioppilastutkinnon kokeeseen täyttää päätoimisen opiskelun vaatimuksen. Ylioppilastutkinnon arvosanojen uusimista tai korotusta ei katsota päätoimiseksi opiskeluksi.

Opintotuen suuruus määräytyy hakijan iän, asumismuodon ja siviilisäädyn sekä taloudellisen aseman mukaan. Opintorahaa ei myönnetä opiskelijalle, joka on oikeutettu lapsilisään. Kun opiskelija on täyttänyt 17 vuotta, opintoraha voidaan myöntää seuraavan kuukauden alusta lukien. Lapsilisään oikeutetulle voidaan myöntää asumislisä sekä opintolainan valtiontakaus, jos hän on taloudellisen tuen tarpeessa ja asuu muualla kuin vanhempansa luona. Alle 17-vuotiaalle lukiolaiselle ei opintolainaa kuitenkaan myönnetä.

Lisätietoja ja hakulomakkeita saa kansliasta.

18.2. Koulumatkatuki

Koulumatkatukeen on oikeutettu opiskelija, jonka yhdensuuntainen koulumatka on vähintään 10 kilometriä. Koulumatkan kustannuksien on ylitettävä 54,00 euroa/kk. Matkakustannuksia ei korvata 100 kilometrin ylittävän yhdensuuntaisen koulumatkan osalta. Tukeen ei vaikuta opiskelijan ikä tai taloudellinen asema. Tukea voi saada niin kauan kuin opiskelija harjoittaa tuen piiriin kuuluvia opintoja edellyttäen, että hänellä on päivittäinen tukiehdot täyttävä koulumatka vähintään yhtäjaksoisen 18 päivän ajan. Tukea voi kuitenkin saada enintään yhdeksältä kuukaudelta lukuvuodessa. Koulumatkatukea on haettava erikseen joka lukuvuodelle.

Hakemuslomakkeita saa kansliasta.

Lisätietoja saat Kansaneläkelaitoksen (KELA) internetsivuilta www.kela.fi

19. TUNTIJAKO

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien <u>valtakunnallisten</u> kurssien määrä	Syventävinä opintoina tarjottavien <u>koulukohtaisten</u> kurssien määrä*)
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3	2 -
A-kieli	6	2	2 -
B-kieli	5	2	2 -
Muut kielet		8+8	2 -
Matematiikka			
Yhteinen opintokokonaisuus	1		
lyhyt	5	2	2 -
pitkä	9	3	2 -
Ympäristö ja luonnontieteet			
Biologia	2	3	2 -
Maantiede	1	3	2 -
Fysiikka	1	6	2 -
Kemia	1	4	2 -
Humanistis-yhteiskunnalliset tieteet			
Filosofia	2	2	1 -
Psykologia	1	4	2 -
Historia	3	3	2 -
Yhteiskuntaoppi	3	1	1 -
Uskonto/elämänkatsomustieto	2	4	1 -
Terveystieto	1	2	1 -
Taito- ja taideaineet			
Liikunta	2	3	2 -
Musiikki	1-2	2	2 -
Kuvataide	1-2	2	2 -
Opinto-ohjaus	2		1 -
Teemaopinnot		3	
Taidelinja			6-
Pakolliset kurssit	47-51		
Syventävät kurssit vähintään	10		
Kurssit yhteensä vähintään	75		

*) tarkka määrä päätetään lukuvuosittain

20. OPPIAINEIDEN LYHENTEET

AI	äidinkieli ja kirjallisuus
ENA	englanti, perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä
RUA	ruotsi, perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä
RUB	ruotsi, perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B1)
RAA	ranska, perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä
RAB2	ranska, perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä
RAB3	ranska, lukiossa alkava oppimäärä
SAA	saksa, perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä
SAB2	saksa, perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä
SAB3	saksa, lukiossa alkava oppimäärä
EAB3	espanja, lukiossa alkava oppimäärä
MAY	matematiikan yhteinen kurssi (ensimmäinen kurssi)
MAA	matematiikka, pitkä oppimäärä
MAB	matematiikka, lyhyt oppimäärä
BI	biologia
GE	maantiede
FY	fysiikka
KE	kemia
UE	uskonto, ev.lut.
UO	uskonto, ortodoksi
ET	elämäkatsomustieto
FI	filosofia
PS	psykologia
HI	historia
YH	yhteiskuntaoppi
KU	kuvataide
MU	musiikki
TE	terveystieto
LI	liikunta
OPO	opinto-ohjaus
RO	ryhmänohjaus
TEA	Teatteritaide
AU	Autokoulun teoria + auton tekniikka
KUO	kuoro
ETE	elokuvaa ja teatteria
KV	kansainvälisyys -kurssi
TUR	turvakurssi
TVT	tieto- ja viestintätekniikka
TO	teemaopinnot-kurssi
TA	taiteiden välinen kurssi
TAI	taidelinja

Oppiaineet opetetaan kursseina. Kurssin numero esitetään tarvittaessa oppiaineen tunnuksen perässä. Esim. merkintä MAA4 tarkoittaa pitkän matematiikan neljättä kurssia.

Arkadian yhteislyseon järjestyssäännöt

1§ Järjestyssääntöjen laadinta, lähtökohdat, tavoitteet ja hyväksyminen

1. a) Oppilaskunnan hallitus laatii ehdotuksen koulun järjestyssäännöiksi.
b) Säännöt voidaan muuttaa niiden laatimisjärjestyksessä.
2. a) Kouluyhteisöllä tarkoitetaan näissä säännöissä koulussa toimivia oppilaita, opettajia ja henkilökuntaa.
b) Kouluyhteisön jäsenellä on lain ja asetusten mukainen oikeusturva.
c) Kouluyhteisön jäsenellä on oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, turvallisuuteen, työrauhaan ja loukkaamattomuuteen.
d) Kouluyhteisön jäsenen uskonnollista ja poliittista vapautta on kunnioitettava, eikä kouluyhteisön jäsentä saa syrjiä äidinkielen, syntyperän tai kotiolojen vuoksi.
3. a) Säännöt ovat välttämättömiä yhteisen tuloksellisen työskentelyn, yhteisön toimivuuden ja jäsenten viihtyvyyden vuoksi.
b) Säännöt totuttavat jäsenet vastuuseen. Sääntöjen noudattamatta jättäminen on rikkomus koko yhteisöä vastaan.
c) Säännöt rajaavat kouluyhteisön oikeudet ja velvollisuudet.
d) Sääntöjen kehittämiseen osallistumalla ja sääntöjä noudattamalla kouluyhteisön jäsenet oppivat toimintakykyisiksi yhteiskunnan jäseniksi.
4. Johtokunta tai koulun ylläpitäjän hallitus hyväksyy järjestyssäännöt.

2§ Koulun alueen ja -ajan sekä muiden koulun käyntiin liittyvien olosuhteiden määrittely

1. Koulun alueeksi katsotaan koulun tontti sekä tonttia reunustavat jalankulkutiet.
2. Kouluajaksi katsotaan lukujärjestyksen tai muun sovitun aikataulun mukainen työpäivä sekä koulumatkaan käytetty aika.
3. Koulunkäyntiin välittömästi liittyväksi tilaisuudeksi katsotaan koulun ja/tai oppilaskunnan järjestämä tilaisuus koulun alueen ulkopuolella kouluaikana sekä koulun toimesta koulun alueella järjestetty tilaisuus kouluajan ulkopuolella, esim. opintoretket ja -matkat.

3§ Päivittäisen työskentelyn eri tilanteet

1. Oppitunnit alkavat ja päättyvät täsmällisesti koulun lukujärjestyksessä ilmoitettuna ajankohtana. Kokeiden ja muiden erityistilanteiden osalta noudatetaan opetukseen varattuja aikoja ja koeviikkoa tilanteen mukaan soveltaen.
2. Jos opettaja ei ole tullut luokkaan 15 minuuttia tunnin alkamishetken jälkeen, on luokan edustajan tai muun vastuullisen henkilön velvollisuus käydä ottamassa opettajainhuoneessa selvää järjestetäänkö kyseiselle tunnille opetusta.
3. Oppitunniksi oppilaan tulee tehdä hänelle annetut tehtävät sekä ottaa tarvittava oppimateriaali mukaan.
4. Tuntien aikana on noudatettava työrauhaa.
5. Päällysvaatteet on tunnin ajaksi laitettava niitä varten varattuun lokeroon.
6. Koulun viihtyvyyden vuoksi on käytävissä myös välitunneilla käyttyädyttävä rauhallisesti.

7. Koulun ja toisten kouluuyhteisön jäsenten omaisuutta tulee käsitellä hyvin. Oppilas on velvollinen korvaamaan koululle tai muille kouluuyhteisön jäsenille ja vieraille tahallaan tai tuottamuksesta aiheuttamansa vahingon, joka on heti ilmoitettava rehtorille, vararehtorille, jollekin opettajalle, kouluisännälle tai vahtimestarille.
8. Koulurakennus ja piha on pidettävä siistinä ja roskat on laitettava roskakoriin.
9. Tapaturman sattuessa ilmoitetaan siitä kouluterveydenhoitajalle, jollekin opettajalle, kouluisännälle tai vahtimestarille.

4§ Poissaolot, myöhästymiset ja koetulokset

1. Oppitunneilta ja muista koulutyöhön liittyvistä pakollisista tilaisuuksista saa olla poissa ainoastaan laillisen esteen takia tai asianomaisella luvalla.
2. Jos oppilas joutuu lähtemään koulusta kesken päivän, siihen on hankittava lupa kouluterveydenhoitajalta, rehtorilta, vararehtorilta, ryhmänohjaajalta tai muulta opettajalta.
3. Tiedossa olevaa erityistarvetta varten anoo oppilaan huoltaja ryhmänohjaajalta tai rehtorilta kirjallista vapautusta oppitunneista tai koulupäivistä.
4. Sairauden tai muun asiallisen esteen johdosta syntyneistä poissaoloista tuodaan poissaolotodistus ryhmänohjaajalle kehotuksesta mahdollisimman pian huoltajan nimikirjoituksella varustettuna. 18 vuotta täyttänyt allekirjoittaa poissaolonsa itse.
5. Ala-arvoiset koetulokset ja jaksoarvostelut tulee vaadittaessa esittää huoltajan nimikirjoituksella varmennettuna.

5§ Koulumatkat

1. Turvallisen liikenteen vaatimus pitää kaikissa tilanteissa ottaa huomioon.
2. Polkupyörät on säilytettävä pyörätelineessä koulun pihalla.
3. Moottoriajoneuvoja säilytettään niille osoitetulla paikalla, ei kuitenkaan koulun pihalla huoltoajoneuvojen tiellä.

6§ Vapaa-ajan toiminta koulussa

1. Milloin vapaa-ajan toiminta tapahtuu koulun tiloissa tai koulun kerhojen puitteissa, tulee oppilaiden noudattaa koulun järjestyssääntöjä soveltuvin osin.
2. Järjestävä yhteisö vastaa omasta tilaisuudestaan.
3. Koulun tiloja annetaan koulun varsinaisen työajan ulkopuolella mahdollisuuksien mukaan oppilaiden vapaa-ajan harrastuksia varten käytettäväksi rehtorin luvalla.

7§ Poliittinen toiminta koulussa

1. Oppilaille on oikeus ilmaista poliittinen tai yhteiskunnallinen mielipiteensä koulutunneilla, milloin se liittyy käsiteltävänä olevaan asiaan, koulun järjestämissä tilaisuuksissa ja muissakin koulu-elämän tilanteissa.
2. Oppilaille on lain sallimissa rajoissa oikeus muodostaa koulu- ja luokkakohtaisia yhdistyksiä ja järjestöjä, jotka voivat kuulua valtakunnallisiin ja paikallisiin järjestöihin ja voivat olla myös poliittisia.
3. Milloin poliittinen yhdistys muodostetaan puoluejärjestön osaksi, sitä on pidettävä kouluorganisaatioon kuulumattomana.
4. Mikäli koulussa tapahtuvan poliittisen toiminnan yhteydessä esiintyy ristiriitatilanteita, oppilaskunnan hallitus osallistuu niiden käsittelyyn toimivaltansa rajoissa.

8§ Tiedotustoiminta

1. Oppilaat saavat julkaista ja levittää painotuotteita ja muuta tiedotusaineistoa, mikäli se ei haittaa koulun työrauhaa.
2. Luokkien ilmoitustaulujen käytöstä päättää kunkin luokan vastaava opettaja. Tiedotusmateriaalin edellytetään kuitenkin liittyvän luokan yhteisiin opintoihin.
3. Yleisiin poliittisiin vaaleihin liittyvää mainosaineistoa ei koulussa saa julkaista eikä levittää, paitsi erikoistapauksissa. Näihin lasketaan esim. mahdolliset ”varjovaalit”. Tällöinkin koulun tulee esiintyä puolueettomana.
4. Oppilaskunnan hallitus päättää heille varatun ilmoitustaulun ilmoituksista ja voi halutessaan puuttua koulussa jaettavaan materiaalin levittämiseen, mainontaan tai luokkien ilmoitustaulujen käyttöön.
5. Oppilaskunnan hallituksesta nimitetään henkilö, joka vastaa ilmoitustaulujen siisteydestä ja ilmoitusten ajankohtaisuudesta.

9§ Työrauhan ja turvallisuuden ylläpitäminen

1. Kouluyhteisön jäsenen tulee asiallisella ja rauhallisella käyttäytymisellään pyrkiä edistämään koulun työrauhaa. Joka tilanteessa on toimittava siten, ettei synny vaaraa, vahinkoa tai häiriötä.
2. Oppilasta voidaan rangaista, jos hän rikkoo järjestyssääntöjä tai muutoin käyttäytyy epäasiallisesti. Koulun oikeus käyttää rangaistusvaltaa rajoittuu tapauksiin, jolloin rikkomus on tehty koulussa tai koulun käyntiin välittömästi liittyvissä olosuhteissa, kuten koulun käyttämällä alueella tai koulun järjestämässä tilaisuudessa.
3. Opettaja saa määrätä poistumaan luokasta tarpeeksi pitkäksi katsomakseen ajaksi oppilaan, joka häiritsee tunnilla opetusta. Oppitunnilta poistetun oppilaan on pysyteltävä luokan välittömässä läheisyydessä. Huoltajalle tulee ilmoittaa perustelut luokasta poistamiselle pyydettyä.
4. Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussaan sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen tai jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta em. kielletty esine tai aine.
5. Johtokunta voi erottaa oppilaan koulusta enintään yhden kuukauden ajaksi tai kokonaan tarkan harkinnan jälkeen arvioituaan rikkomuksen vakavuuden. Rikkomuksen moninkertainen uusiminen johtaa vastaaviin toimenpiteisiin.
6. Oppilaskunnan hallitus valvoo kouluyhteisön oppilasjäsenten oikeusturvaa. Kouluyhteisön oppilasjäsen, joka katsoo hänelle taattujen oikeuksien tai oikeusturvansa tulleen loukatuksi, voi kääntyä asiasta oppilaskunnan hallituksen puoleen, jonka tulee viipymättä ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin.
7. Johtokunnan päätöksestä, jolla oppilas on erotettu määrätyksi ajaksi tai kokonaan, oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oikeus valittaa opetushallitukselle siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta on säädetty. Valitus on tehtävä neljänentoista päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä sitä päivää lukuun ottamatta.

10§ Päihteet, huumeet ja tupakointi

1. Päihteiden ja huumeiden käyttö, vaikutuksenalaisena oleminen, ja hallussapito on kouluajana sekä koulun järjestämässä tilaisuudessa ankarasti kielletty.

2. Tupakointi on kielletty koulun sisätiloissa ja ulkoalueilla.

11§ Oppilaskunnan huone

1. Oppilaskunnan huone sijaitsee sille osoitetussa paikassa.
2. Huone on koko oppilaskunnan vapaassa käytössä. Erikoiskäyttöä varten on oppilaskunnan hallitukselta pyydettävä siihen lupa.
3. Huoneen siivouksesta vastaa oppilaskunnan siihen erikseen valitsemat henkilöt.

12§ Ruokalatoiminta

1. Päällysvaatteet on ruokailun ajaksi jätettävä niille varattuihin lokeroihin.
2. Ruolassa kuljetaan rauhallisesti ja etuilematta. Kaikille on sallittava ruokarauha.
3. Oppilaskunnasta valitaan edustaja ruokalatoimikuntaan, joka toimii keittiöhenkilökunnan, oppilaskunnan ja opettajakunnan välisenä yhteistyöelimenä.
4. Keittiöhenkilökunta ja oppilaskunta toimivat yhteistyössä tilaisuuksia järjestettäessä sopimuksen mukaan.

13§ Sisäsiisteys

1. Sisäkengät ovat koulutiloissa suositeltavat, joskaan eivät pakolliset.
2. Päällysvaatteet, ulkokengät ja koululaukut on säilytettävä niille varatuissa lokeroissa.